

Nr 17.

Ankom till riksdagens kansli den 28 februari 1938 kl. 9 f. m.

Utlåtande i anledning av väckta motioner om skärpt lagstiftning rörande alkoholpåverkan under färd med motorfordon m. m.

Andra lagutskottet har till behandling i ett sammanhang förehåft fyra inom riksdagen väckta, till lagutskott hänvisade motioner, nämligen från första kammaren nr 16 av herr *Robert Berg m. fl.* och nr 177 av herr *Bergman m. fl.* samt från andra kammaren nr 23 av herr *Nilsson* i Göteborg *m. fl.* och nr 329 av herr *Dahlbäck*.

I motionerna I: 16 och II: 23, vilka äro likalydande, har hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om följande ändrade lydelse av 21 § 1 mom. i motorfordonsförordningen den 23 oktober 1936:

Har förare vid färd med motorfordon eller traktortåg varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar eller eljest ådagalagt grov vårdslöshet eller uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom, skall länsstyrelse ..... må ej överklagas.

I motionen I: 177 har hemställts, att riksdagen måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t täcktes låta till förnyad utredning upptaga frågan om alkohol och motortrafik i syfte att förbereda mer betryggande och mer preciserad lagstiftning och i varje fall enhetligare lagskipningspraxis i detta avseende.

Motionen II: 329 utmynnar i en hemställan, att riksdagen måtte besluta att i skrivelse till Kungl. Maj:t hemställa om en översyn snarast möjligt av bestämmelserna rörande ansvar och andra påföljder för framförande av motorfordon i av starka drycker påverkat tillstånd jämte övriga hithörande stadganden samt om framläggande för riksdagen av förslag till bestämmelser, ägnade att i högre grad än de nu gällande befordra ökad trafiksäkerhet och nykterhet.

I fråga om de skäl, som anförts till stöd för de i motionerna gjorda yrkandena, får utskottet, i den mån redogörelse för desamma ej lämnas här nedan, hänvisa till motionerna.

Utskottet kommer att behandla de föreliggande spörsmålen i olika avdelningar enligt följande disposition:

A. *Alkoholförtäring före eller i samband med färd med annat motorfordon än lättviktsmotorcykel.*

B. *Onykterhet vid förande av lättviktsmotorcykel.*

C. *Omständigheter, som kunna föranleda återkallelse av körkort.*

D. *Betydelsen av laga kraft ägande utslag rörande straffbelagd förseelse vid prövning av fråga om återkallelse av körkort på grund av förseelsen.*

E. *Den tid, för vilken körkort kan indragas.*

F. *Vissa underrättelser från polismyndighet och nykterhetsnämnd till körkortsprövande myndighet.*

G. *Vissa underrättelser från länsstyrelse till polismyndighet och nykterhetsnämnd.*

H. *Ifrågasatta ändringar i lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin.*

I. *Åtgärder till motverkande av motorfordonsförarens förplägande med rusdrycker.*

J. *Övriga med motionerna I: 177 och II: 329 möjligen avsedda spörsmål.*

A. Alkoholförtäring före eller i samband med färd med annat motorfordon än lättviktsmotorcykel.

I motionen I: 177 anföres:

Trots de bestämmelser, som för några år sedan lagfästes i syfte att i möjligaste mån främja absolut nykterhet vid ratten, har det visat sig att talrika olycksfall alltjämt äga rum i samband med motortrafiken, varvid alkoholförtäring spelat en ödesdiger roll. Det har visat sig att tillämpningen av gällande lag varit ganska olika på olika ställen, vilket synes visa att lagens bestämmelser ej äro tillräckligt preciserade. Mången gång vittnas det att en person varit »fullt nykter», utan att man besinnar att den påverkan på hjärnan och nervsystemet, som även en av mången som måttlig ansedd alkohol dos åstadkommer, kan ödesdigert minska både den skarpa iakttagelseförmågan och den snabbhet i uppfattning och handling som kräves av motorförare då vid hotande kollisioner och i andra farliga lägen undvikandet av ett olycksfall kan bero på bråkdelen av en sekund. Denna fara har från läkarhåll så allmänt och så kraftigt påvisats, att det är oförsvarligt om ej lagstiftning och lagskipning drager konsekvenserna av dessa erinringar och av dagligen och stundligen upprepade erfarenheter. I Norge är lagstiftningen strängare än hos oss: där kräves fullständig avhållsamhet från alkohol ej blott under motorfärd utan även under åtskilliga timmar före dess anträddande. Man har, såvitt bekant är, goda erfarenheter av detta system.

I motionen II: 329 (sid. 10) uttalas, att även om man i allmänhet ej vill gå så långt, att, vad en motorfordonsförare beträffar, själva alkoholförtärandet under eller viss tid före en färd med motorfordon straffbelägges, synes dock en dylik åtgärd vara väl försvarad, därest föraren med sitt fordon befordrar passagerare mot betalning.

Till ledning för bedömandet av förevarande spörsmål anser sig utskottet böra lämna följande redogörelse.

Motorfordonsförarens förhållande till alkoholhaltiga drycker behandlas i åtskilliga stadganden i svensk trafiklagstiftning.

Enligt 1 § *lagen den 7 juni 1934 om straff för vissa brott vid förande av motorfordon* skall den, som vid framförande av automobil, motorcykel eller traktortåg är *så påverkad av starka drycker att han kan antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar*, straffas med fängelse i högst ett år eller vid förmildrande omständigheter med dagsböter, dock ej under tio. Har någon framfört dylika fordon i sådant tillstånd, som nyss sagts, eller överskridit medgiven hastighet, och har han därvid ådagalagt grov vårdslöshet eller visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom, skall han enligt 2 § i *lagen* dömas till fängelse eller straffarbete i högst ett år. Med motorcykel avses i *lagen* icke lättviktsmotorcykel.

Till frågan om straff för förande i onyktert tillstånd av lättviktsmotorcykel återkommer utskottet nedan under avdelningen B.

Enligt 19 § 3 *mom.* i *gällande motorfordonsförordning* skall besiktningsman underkasta den, som önskar erhålla körkort, förhör för att utröna bl. a., om sökanden äger nödig kännedom om alkoholhaltiga dryckers inverkan ur trafiksäkerhetssynpunkt å den mänskliga organismen.

Vid ansökan om körkort skall sökanden enligt 20 § 1 *mom. c)* förete intyg, utfärdat inom två månader före ansökningen, av polismyndigheten å den eller de orter inom riket, varest sökanden under de senaste två åren varit mantalsskriven, att sökanden gjort sig känd för ett nyktert levnadsätt och med hänsyn till sina personliga förhållanden i övrigt icke kan anses olämplig såsom förare av motorfordon.

Rörande *bestämningen »så påverkad av starka drycker att han kan antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar»*, vilken förekommer i 1934 års lag om straff för vissa brott vid förande av motorfordon samt med en mindre, formell olikhet i 21 § i 1936 års motorfordonsförordning och i *lagen* den 31 maj 1934 om blodundersökning i brottmål, torde följande uppgifter böra lämnas.

Enligt 41 § första stycket av *1923 års motorfordonsförordning i dess ursprungliga lydelse* straffades den, som vid framförande av motorfordon överskred gällande hastighetsbestämmelser, med böter från och med 10 till och med 1,000 kronor. Hade förare vid sådan förseelse ådagalagt grov vårdslöshet eller varit *berusad* eller visat uppenbar likgiltighet för andras liv eller egendom, kunde enligt andra stycket samma paragraf till fängelse i högst tre månader dömas.

Vid *1925 års riksdag* framlade Kungl. Maj:t i proposition nr 114 förslag till ändrad lydelse av 41 § i motorfordonsförordningen. I förslaget, som godkändes av riksdagen, upptogs såsom *mom. 1* förutvarande första stycket med oförändrad lydelse. I *mom. 2* stadgades, att den, som vid förande av motor-

fordon vore *synbarligen berörd av starka drycker*, skulle straffas med böter från och med 25 till och med 1,000 kronor. Förutvarande andra stycket ingick som mom. 3 i paragrafen, dock med den jämkning att dels orden »eller varit berusad» utgått och dels i stadgandet angivna omständigheter föreskriverits skola verka straffskärpande även vid förseelse jämlikt mom. 2.

I det förslag till lag om fylleri m. m., som genom proposition nr 32 förelades 1928 års riksdag, upptogs i 2 § en bestämmelse om straff för den, som vid utövning av verksamhet, så beskaffad att i händelse av bristande omsorg eller besinning fara lätteligen uppstode för människors liv eller hälsa, vore *av starka drycker så påverkad, att han kunde antagas ej äga nödigt herravälde över sina handlingar*. I fråga om detta stadgande yttrade vederbörande departementschef i vid propositionen fogat statsrådsprotokoll, bland annat, att vid införande av ett stadgande med samma syfte som straffbudet i 41 § motorfordonsförordningen men av mera generell innebörd uttrycket »synbarligen berörd av starka drycker» knappast torde kunna oförändrat upptagas.

Då under det föreslagna stadgandet skulle komma att inbegripas jämväl förseelse, som vore straffbar enligt 41 § 2 mom. i motorfordonsförordningen, föreslogs i proposition nr 33, att straffbudet i detta moment skulle utgå.

Propositionerna vunno emellertid ej riksdagens bifall.

1927 års motorfordonssakkunniga hade i sitt år 1929 avgivna betänkande med förslag till ny motorfordonsförordning m. m. (stat. off. utr. 1929: 16) för att karakterisera den grad av alkohelpåverkan, som borde fordras för straffbarhet, använt sig av bestämningen i 1928 års proposition. I motiveeringen framhölls, att straff borde drabba ej blott den av starka drycker synbart berörde föraren utan jämväl den som — ehuru detta ej förmärktes i det yttre — genom alkoholförtäring ej längre ägde nödigt herravälde över sina handlingar. De sakkunniga föreslogo en väsentlig straffskärpning. Förseelse mot 41 § 2 mom. skulle straffas med böter från 50 till 1,000 kronor eller fängelse i högst tre månader och i 3 mom. skulle straffmaximum höjas till fängelse i sex månader.

I vissa yttranden över de sakkunnigas förslag framhölls, att absolut avhållsamhet från rusdrycker borde fordras av motorfordonsförare såväl under som avsevärd tid före körning.

I propositionen nr 121 till 1930 års riksdag uppställdes i 41 § 2 mom. i förslaget till motorfordonsförordning den fordran i fråga om straffbar alkohelpåverkan, att föraren varit *synbarligen berörd av starka drycker eller eljest så påverkad därav, att han icke kunnat på tillfredsställande sätt föra fordonet*. De av de sakkunniga föreslagna strafflatituderna hade upptagits med den ändring, att såsom straffmaximum i 3 mom. föreslagits fängelse i högst ett år. Motsvarande bestämmning föreslogs i 15 § 3 mom. såsom förutsättning för återkallelse av körkort.

I anslutning till sistnämnda stadgande anförde föredragande departementschefen, statsrådet Borell, bl. a.:

Kravet på att förare skulle åläggas fullständig avhållsamhet från alkoholhaltiga drycker viss tid före och under körning kan jag icke tillmötesgå.

Utgående från att erfarenheten ådagalagt, att även en mindre alkoholförtäring än den, vilken medför berusning eller tager sig uttryck i synbara, i förarens åthävor m. m. framträdande symptom, kan medföra fara för trafiken, hava de sakkunniga föreslagit, att varje alkoholförtäring, som kan innebära sådan fara, skall åtföljas av straffpåföljd och återkallelse av körkort. För att karakterisera den grad av påverkan av alkohol, som bör fordras för staffbarhet etc., hava de sakkunniga använt sig av det i 1928 års förslag till lag angående fylleri m. m. använda uttrycket »varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar».

Mot de sakkunnigas förslag är väl rent teoretiskt sett intet att erinra. Förslagets praktiska tillämpning mötes dock av stora svårigheter, främst svårigheten att kunna konstatera en alkoholpåverkan, som icke behöver hava tagit sig något som helst uttryck. — — —

Vad angår det av de sakkunniga använda uttryckssättet för karakteriserande av den grad av påverkan av alkohol, som bör fordras för straffbarhet, synes mot detsamma kunna göras befogade erinringar. Härutinnan inskränker jag mig att hänvisa till första lagutskottets utlåtande (nr 24, år 1928) i anledning av förut berörda förslag till lag om fylleri m. m.

Vid nu angivna förhållanden kan jag icke tillstyrka de sakkunnigas förslag. För min del anser jag mig icke böra gå längre än att för tillämplighet av lagrummen uppställa den fordran, att föraren varit antingen synbarligen berörd av starka drycker eller ock eljest så påverkad därav, att han icke kunnat på tillfredsställande sätt föra automobil.

Ifrågavarande bestämning i 15 § 3 mom. berördes i flera av de i anledning av propositionen nr 121 väckta motionerna. Sålunda föreslogs i stället, i motionerna I: 257 av herr Bergman m. fl. och II: 429 av herr Sandberg m. fl. lydelsen »under färden eller de senast före färdens anträdande förflutna sex timmarna förtärt starka drycker eller annan stimulans, som kan försvaga hans normala förmåga av iakttagelse, uppfattning eller handling», i motionerna I: 262 av herr Bårg m. fl. och II: 430 av herr Bengtsson i Norup m. fl. »av starka drycker så påverkad att han kan antagas ej äga nödigt herravälde över sina handlingar» samt i motionerna I: 255 av herr Schlyter m. fl. och II: 425 av herr Lindqvist i Halmstad »så påverkad av starka drycker, att han måste antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar».

I sistnämnda båda motioner hemställdes, att straffminimum för spritmissbruk i samband med förande av motorfordon måtte höjas till 100 kronors böter.

Andra lagutskottet framhöll i sitt utlåtande, nr 34, i anslutning till 15 § 3 mom. bl. a.:

Numera torde allmänt råda enighet därom, att kraftiga åtgärder måste vidtagas för att i görligaste mån borteliminera de risker ur trafiksäkerhets-synpunkt, som orsakas av motorförarens användande av starka drycker. Det är endast i fråga om det sätt, på vilket de erforderliga bestämmelserna böra avfattas, som olika meningar yppat sig.

Huru önskvärt det i och för sig än vore, att bestämmelser infördes i lagstiftningen om skyldighet för motorförare att fullständigt avhålla sig från bruk av alkoholhaltiga drycker under körning och viss tid dessförinnan, kan utskottet emellertid icke biträda det motionsvis härom framställda förslaget, då utskottet icke anser, att en så utformad lagregel skulle erbjuda bästa medlet att ernå det avsedda syftet.

Vid övervägande av de övriga förslag till frågans lösning, som innehållas i propositionen och motionerna, anser utskottet det förslag, som framlagts i motionerna I: 262 och II: 430 vara det, som kan antagas bliva mest verkningfullt. Detta förslag överensstämmer i huvudsak med det av de sakkunniga framförda och ansluter sig nära till det vid 1928 års riksdag framlagda förslaget till lag angående fylleri m. m. De föreslagna bestämmelserna avse att drabba ej blott den förare, som under en färd med motorfordon befinnes vara av starka drycker synbart berörd, utan jämväl den förare, som — ehuru detta ej förmärkes genom det sätt, på vilket motorfordonet framföres — genom alkoholförtäring förlorat nödigt herravälde över sina handlingar.

Utskottet föreslog i fråga om 15 § 3 mom. bestämningen »*så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar*» samt motsvarande ändring i 41 § 2 mom. 8 reservanter (vid 15 § 3 mom.) förordade formuleringen »*synbarligen berörd av starka drycker eller eljest så påverkad därav, att han icke ägt det herravälde över sina handlingar, att han kunnat på ett tillfredsställande sätt föra automobilen*». Utskottet ansåg i likhet med motionärerna, att straffminimum i 41 § 2 mom. borde sättas till 100 kronors böter.

Riksdagen gillade utskottets förslag.

I 1930 års motorfordonsförordning upptogs i huvudsaklig anslutning till utskottets förslag i 15 § 3 mom. bestämningen »*så påverkad av starka drycker att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar*». Motsvarande definition användes i 41 § 2 mom. och bestämdes tillika bötesminimum i sistnämnda stadgande till 100 kronor.

Vid 1934 års riksdag framlades i proposition nr 208 förslag till den ovan omförmälda lagen om straff för vissa brott vid förande av motorfordon. I förslaget förekom i 1 § den gällande brottsbestämningen »*så påverkad av starka drycker att han kan antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar*».

Föredragande departementschefen, statsrådet Leo, yttrade i fråga om brottsbestämningen i denna proposition:

I fråga om brottsbestämningen i 1 § har i några yttranden anmärkts, att den icke skulle giva erforderliga hållpunkter för en tydlig gränsdragning mellan straffbar och straffri alkoholpåverkan vid förande av motorfordon. Tillika har anförts att den anmärkta otvetygheten skulle bliva mera betänkelig i mån som straffet höjdes. Det torde visserligen icke kunna bestridas att den ifrågavarande brottsbestämningen är i någon mån svävande. Emellertid ligger det i sakens natur att en fullt klar brottsbeskrivning icke står att erhålla. De farhågor, som vid tillkomsten av nu gällande motorfordonsförordning uttalades därom, att förevarande brottsbestämning skulle leda till godtycke

vid tillämpningen, torde ej heller hava i någon avsevärd grad vunnit bekräftelse under den tid, förordningen varit gällande. I varje fall har icke tillräcklig erfarenhet under denna tid erhållits för att motivera en revision av bestämmelsen.

I de likalydande motionerna I: 324 av herr Bergman m. fl. och II: 574 av herr Johanson i Huskvarna m. fl. hemställdes, att riksdagen måtte besluta att i stället för denna bestämning godkänna uttrycket »påverkad av starka drycker eller som eljest förtärt sådana drycker på sådan tid att han därav kan vara påverkad».

I sitt utlåtande, nr 35, över propositionen anslöt sig andra lagutskottet i fråga om 1 och 2 §§ i lagförslaget till departementschefens uppfattning. En reservant yrkade bifall till nyssnämnda båda motioner och en annan reservant ville bestämma straffet i 1 § i lagen till »fängelse i högst ett år eller dagsböter, dock ej under tio».

Riksdagen antog det av Kungl. Maj:t framlagda lagförslaget.

För närmare upplysningar angående *blodundersökningarnas stora betydelse* vid utredning rörande förhandenvaron av alkoholpåverkan får utskottet hänvisa till propositionen nr 10 till 1934 års riksdag med förslag till lag om blodundersökning i brottmål.

I detta sammanhang torde följande uppgifter vara av intresse. Statistiken omfattar endast olyckor, som blivit föremål för polisundersökning.

Vid trafik med motorfordon under åren 1935 och 1936 inträffade olyckor, fördelade efter huvudorsaken.

	1935	1936
Förares körsätt	6,303	7,490
Förares pers. förh.:		
Drucken	104	106
Eljest påverkad av starka drycker.....	440	432
Annat	62	114
Fordons beskaffenhet	349	352
Velocipedåkares åtgärd	1,063	1,122
Fotgängares åtgärd	642	736
Annan vägfarares åtgärd.....	193	147
Vägförhållanden	796	927
Annat	560	597
	S:a 10,512	12,023.

Vid trafik med motorfordon under åren 1935 och 1936 inträffade olyckor, fördelade efter påföljden.

	1935	1936
Dödlig utgång	300	385
Annan personskada	3,859	4,405
Endast egendomsskada	6,165	7,060
Ej angiven skada	188	173
	S:a 10,512	12,023.

I anslutning till denna tabell bör nämnas, att antalet automobiler i Sverige var vid 1935 års slut 159,083 och vid utgången av 1936 173,294. Antalet motorcyklar var vid motsvarande tidpunkter resp. 45,950 och 44,359.

Enligt vad utskottet inhämtat från fängvårdsstyrelsen äro de i motionen II: 329 å första sidan lämnade statistiska uppgifterna riktiga med den jämkning, att antalet »vanliga» fängelsefångar under år 1935 var 1,052 i stället för i motionen angivna 1,053. Den kraftiga stegringen av antalet till frihetsstraff dömda rattfyllerister under åren 1935 och 1936 torde i väsentlig mån förklaras därav, att verkningarna av 1934 års ovan omförmälda lag, varigenom frihetsstraff infördes såsom normalstraff för rattfylleri, i stort sett först under nämnda år återspeglas i fängvårdsstatistiken.

I en uppsats i Svensk Juristtidning för år 1938 (häfte 1, sid. 68) har uppgivits, att Högsta domstolen år 1936 i 111 fall tillämpat fängelseletituden i 1 § i 1934 års ovannämnda lag samt att straffet blev en månads fängelse i 88 fall, två månaders fängelse i 22 fall och tre månaders fängelse i ett fall. Normalstraffet har sålunda kommit att sammanfalla med minimum i normaltituden (en månads fängelse).

Slutligen torde böra nämnas, att åt särskilda sakkunniga, vilka antagit benämningen *1937 års sakkunniga rörande trafiksäkerheten*, uppdragits att verkställa utredning rörande trafikolyckornas orsaker samt avgiva de förslag, vartill utredningen kan föranleda. Uppdraget beräknas bliva slutfört under år 1938.

I den *norska* lagen den 16 juli 1936 om skyldighet för personer i viss ställning att avhålla sig från alkoholförtäring stadgas förbud för bl. a. den som tjänstgör som förare av motorfordon i befattning eller yrke (stilling eller yrke), som medför befordran av personer eller gods, att under tjänstetiden bruka alkoholhaltiga drycker med undantag för öl, som icke innehåller mer än 2.5 volymprocent alkohol. Förbudet gäller även för en tid av 8 timmar före tjänstgöringens början, såvida det ej blir nödvändigt att använda vikarie och det icke kan lämnas denne så långt varsel. Överträdelse av förbudet med uppsåt eller genom ovarsamhet bestraffas med böter eller fängelse i högst ett år. Lika med överträdelse anses, om föraren under tjänstetiden har större alkoholkoncentration i blodet än 0.5 promille, även om alkoholförtäringen ägt rum mer än 8 timmar före tjänstgöringens början. Villfarelse i fråga om koncentrationens storlek utesluter icke från straff. Vid upprepad förseelse kan den skyldige frändömas rätten att för viss tid eller för alltid innehava sådan befattning, som han hade vid förseelsens begående.

Enligt den *norska* lagen den 20 februari 1926 om motorfordon må ingen köra eller försöka köra motorfordon, när han är påverkad av alkohol. Härvidlag anses en alkoholkoncentration, som överstiger 0.5 promille, alltid innebära, att vederbörande är påverkad, och villfarelse beträffande alkoholkoncentrationens storlek fritager ej från straff. Har någon i av alkohol påver-

kat tillstånd kört motorfordon, skall fängelsestraff ådömas, såvitt ej särskilt förmildrande omständigheter föreligga.

Enligt den *danska* lagen den 1 juli 1927 om motorfordon må ingen föra eller försöka föra motorfordon, om han på grund av spritförtäring ej är i stånd att göra detta på ett betryggande sätt. Straffet för överträdelse är fängelse eller, vid särskilt förmildrande omständigheter, böter.

Frågan om motorfordonsförarens förhållande till alkoholhaltiga drycker är ett spörsmål, som under det senaste decenniet vid upprepade tillfällen varit föremål för statsmakternas synnerliga uppmärksamhet. Förekomsten av spritpåverkade motorfordonsförare utgör en så allvarlig fara för eventuella medpassagerare och andra trafikanter, att samhället måste vidtaga kraftiga åtgärder för att avlägsna denna fara. *Utskottet.*

Genom 1934 års lag om straff för vissa brott vid förande av motorfordon har en väsentlig straffskärpning genomförts för det s. k. rattfylleriet, d. v. s. för det fall, att någon, som är så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke äga nödigt herravälde över sina handlingar, för automobil, motorcykel eller traktortåg. För sådant brott har genom den nya lagstiftningen föreskrivits fängelse upp till ett år såsom normalstraff. Har föraren under färden tillika ådagalagt grov vårdslöshet eller visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom, kan han dömas till straffarbete.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen uttalade andra lagutskottet vid 1930 års riksdag i sitt av riksdagen i denna del godkända utlåtande nr 34, att numera torde allmänt råda enighet därom, att kraftiga åtgärder måste vidtagas för att i görligaste mån borteliminera de risker ur trafik-säkerhetssynpunkt, som orsakades av motorfordonsförarens användande av starka drycker. Det vore enligt utskottets mening endast i fråga om det sätt, på vilket de erforderliga bestämmelserna borde avfattas, som olika meningar yppat sig. Huru önskvärt det än i och för sig vore, att bestämmelser infördes i lagstiftningen om skyldighet för motorfordonsförare att fullständigt avhålla sig från bruk av alkoholhaltiga drycker under körning och viss tid dessförinnan, kunde utskottet emellertid icke biträda ett motionsvis därom framställt förslag, då utskottet icke ansåge, att en sådan utformad lagregel skulle erbjuda bästa medlet att ernå det avsedda syftet.

Till vad utskottet sålunda anfört vid 1930 års riksdag vill utskottet nu uttala sin fulla anslutning.

Genom 1934 års lag hava statsmakterna uttryckt sin bestämda vilja att komma till rätta med de av motionärerna påtalade missförhållandena. Denna lagstiftning, som redan för det okvalificerade rattfylleriet, såvitt ej omständigheterna äro mildrande, stadgar fängelsestraff upp till ett år, lämnar följaktligen möjlighet till en kraftig reaktion från samhällets sida. Enligt utskottets mening skulle för närvarande föga vara att vinna av en ytterligare straffskärpning. Den i lagen använda bestämningen av graden av alkoholpåver-

kan har, såsom framgår av redogörelsen ovan, varit föremål för delade meningar. Utskottet finner icke för närvarande skäl föreligga att ifrågasätta någon annan lydelse.

Utskottet anser sig sålunda icke kunna tillstyrka någon framställning till Kungl. Maj:t i förevarande ämne.

Statsmakterna måste givetvis ägna hithörande spörsmål den allra största uppmärksamhet. Enligt utskottets mening har det mer och mer börjat ingå i det allmänna medvetandet, att det icke kan anses tillständigt att i av starka drycker påverkat tillstånd föra motorfordon. Det torde finnas skäl att antaga, att en dylik uppfattning på upplysningens väg skall bliva allt mer allmän till otvivelaktig båtnad för trafiksäkerheten. Därest emellertid utvecklingen ger vid handen, att det med 1934 års lag avsedda syftet icke kunnat uppnås, måste statsmakterna givetvis överväga ytterligare åtgärder för att skapa respekt för lagstiftningen.

B. Onykterhet vid förande av lättviktsmotorcykel.

I *motionen II: 329* uttalas (sid. 8), att det synes vara tillbörligt att jämväl berusad förare av lättviktsmotorcykel dels underkastas ansvar redan vid en lindrigare berusningsgrad än 18 kap. 15 § strafflagen förutsätter och dels drabbas av strängare straff än i detta lagrum stadgas.

Enligt 1 § 1 mom. i *1936 års motorfordonsförordning* förstås med lättviktsmotorcykel ett tvåhjuligt motorfordon, bestående av en för framdrivande utslutande medelst trampning inrättad cykel, som försetts med hjälpmotor, med fullständig utrustning vägande högst 20 kilogram, och vars tjänstevikt, så beräknad som i 2 § 2 mom. sägs, icke överstiger 45 kilogram.

Enligt Kungl. kungörelsen den 18 december 1936 med vissa bestämmelser angående lättviktsmotorcyklar skola vissa fordon av annan beskaffenhet för tiden t. o. m. den 30 juni 1942 anses som lättviktsmotorcyklar.

Enligt 18 § 3 mom. i 1936 års motorfordonsförordning får lättviktsmotorcykel föras allenast av den som fyllt 16 år. Bestämmelserna i förordningen om besiktning, registrering och körkort äro ej tillämpliga å sådant fordon eller dess förare. Ej heller föreligger försäkringsplikt.

Såsom framgår av redogörelsen under avdelningen A har förandet av lättviktsmotorcykel undantagits från tillämpningen av 1934 års lag om straff för vissa brott vid förande av motorfordon.

Enligt 18 kap. 15 § *strafflagen* straffas den för fylleri med böter högst 100 kronor, som överlastar sig så av starka drycker, att av hans åtbörder eller orediga sinnesförfattning synbarligen kan märkas, att han är drucken, och som anträffas å allmän plats. Vid försvårande omständigheter är straffet böter 25—500 kronor.

En av starka drycker påverkad förare av lättviktsmotorcykel kan härför

dömas till ansvar endast om de i 18 kap. 15 § strafflagen angivna förutsättningar föreligga.

1934 års vägtrafiksakkunniga uttalade i sitt betänkande med förslag till motorfordonsförordning m. m. (stat. off. utr. 1935: 23), att det syntes försvårigt, att lättviktsmotorcyklar icke underkastades besiktning- och registreringskyldighet och att förare av desamma icke behövde inneha körkort.

I yttrande över betänkandet påpekade statspolisintendenten, att exempelvis en notorisk drinkare, vars körkort indragits, kunde undvika de av indragningen för honom föranledda olägenheterna genom att framföra lättviktsmotorcykel i stället för annat motorfordon, ett förhållande som givetvis vore till stor fara för trafiksäkerheten.

I proposition nr 213 till 1936 års riksdag med förslag till motorfordonsförordning m. m. framhöll föredragande departementschefen, statsrådet Leo, att det åtminstone tills vidare icke syntes lämpligt att för dessa fordon stadga besiktning-, registrerings- och försäkringsplikt, samt att det ej heller finge anses påkallat, att särskilt tillstånd till förande av sådant fordon skulle erfordras.

Andra lagutskottet yttrade i sitt utlåtande nr 55 över propositionen i detta ämne:

Ifrågavarande fordon hava en ingalunda oväsentlig uppgift att fylla såsom ett billigt och lättkött fortskaffningsmedel, i synnerhet å landsbygden. De lära i stor utsträckning begagnas av arbetare, som hava sina bostäder långt från arbetsplatserna, men även av lantbrevbärare m. fl. Utskottet har ansett befogat att såvitt möjligt söka undvika åtgärder, som skulle kunna motverka bruket av desamma. Utskottet vill emellertid framhålla, att därest genom teknikens utveckling dylika fordon skulle kunna uppdrivas till mera avsevärda hastigheter och med hänsyn härtill bliva mera farliga för trafiksäkerheten, statsmakterna böra taga under övervägande, huruvida tillräckliga skäl förefinnas att låta dylika cyklar intaga en gynnad särställning i olika hänseenden i förhållande till andra motorcyklar.

Riksdagen godkände utskottets uttalande.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 30 oktober 1937 har väg- och vattenbyggnadsstyrelsen hemställt om vidtagande av vissa åtgärder för minskandet av de av lättviktsmotorcyklarna föranledda trafikriskerna och därvid anfört bl. a.:

Det starkt ökade intresset för lättviktsmotorcyklar under de senare åren har — — — medfört, att motorerna för lättviktsmotorcyklar väsentligt förbättrats, varigenom deras effekt och den därmed sammanhängande största hastigheten hos fordonet avsevärt stegrats. Det är sålunda numera möjligt, att med en lättviktsmotorcykel, som i viktshänseende håller sig inom ramen av motorfordonsförordningens föreskrifter i avseende på vikt, under normala förhållanden uppnå hastigheter av 70 km. i timmen och däröver. — —

På grund av den stora hastighet, som lättviktsmotorcyklar numera kunna uppnå, samt med hänsyn till den snabba utveckling lättviktsmotorcyklarna genomgått, kunna numera knappast anses råda samma förhållanden som då

gällande bestämmelser rörande lättviktsmotorcyklar fastställdes. Då dessutom användandet av lättviktsmotorcyklar nått en icke tidigare beräknad omfattning och deras antal allttjämt ökas, synes det väg- och vattenbyggnadsstyrelsen motiverat, att åtgärder vidtagas i avsikt att nedbringa de med deras användande förenade trafikriskerna. I sådant syfte får väg- och vattenbyggnadsstyrelsen i underdånighet förorda, att frågorna rörande införande av besiktnings- och körkortsvång samt rörande skärpta bestämmelser för fordonens konstruktion och utförande upptagas till ny prövning.

Kungl. Maj:t har genom beslut den 19 november 1937 överlämnat denna skrivelse till bl. a. 1937 års sakkunniga rörande trafiksäkerheten samt de sakkunniga för utredning angående en reform av gällande rättsregler rörande trafikförsäkring m. m. (trafikförsäkringssakkunniga) för att tagas i övervägande vid fullgörandet av deras uppdrag.

Utskottet. Frågan huruvida lättviktsmotorcyklar skola i olika hänseenden intaga en i förhållande till andra motorfordon gynnad ställning har, såsom framgår av utskottets redogörelse, senast vid 1936 års riksdag varit föremål för övervägande. Andra lagutskottet framhöll vid nämnda riksdag, att därest genom teknikens utveckling lättviktsmotorcyklarna skulle kunna uppdrivas till mera avsevärda hastigheter och med hänsyn därtill bliva mera farliga för trafiksäkerheten, borde statsmakerna taga under övervägande, huruvida tillräckliga skäl förefunnas att låta dylika cyklar behålla sin särställning. Såsom väg- och vattenbyggnadsstyrelsen yttrat i sin ovan återgivna framställning, vari styrelsen hemställt om åtgärder för att minska de av lättviktsmotorcyklarna föranledda trafikriskerna, torde numera knappast samma förhållanden kunna anses råda, som då gällande bestämmelser rörande dessa motorcyklar faststälts. Denna framställning har överlämnats till 1937 års sakkunniga rörande trafiksäkerheten, vilka hava i uppdrag att verkställa en undersökning rörande trafikolyckornas orsaker samt framlägga av undersökningen föranledda förslag.

Enligt utskottets uppfattning synas starka skäl tala för att en av sprit påverkad förare av lättviktsmotorcykel skall kunna straffas redan vid en lindrigare berusningsgrad samt i varje fall på ett kännbarare sätt än vad för närvarande är möjligt. Då utskottet emellertid har anledning antaga, att frågan om skärpt bestraffning för spritpåverkad förare av lättviktsmotorcyklar är föremål för övervägande hos 1937 års sakkunniga för trafiksäkerheten, vilkas betänkande torde komma att avgivas under innevarande år, har utskottet icke funnit skäl föreligga för riksdagen att hos Kungl. Maj:t göra någon framställning rörande förevarande spörsmål.

C. Omständigheter, som kunna föranleda återkallelse av körkort.

I *motionerna I:16 och II:23* har, såsom i inledningen av detta utlåtande framhållits, hemställts, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om följande ändrade lydelse av 21 § 1 mom. i 1936 års motorfordonsförordning:

1 mom. Har förare vid färd med motorfordon eller traktortåg varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar eller *eljest ådagalagt grov vårdslöshet eller uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom*, skall länsstyrelse — — — må ej överklagas.

Gällande bestämmelser om återkallelse av körkort återfinnas i 21 § i 1936 års motorfordonsförordning, av vars första moment följande delar torde vara av särskilt intresse i förevarande sammanhang:

21 §. 1 mom. Har förare vid färd med motorfordon eller traktortåg i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende allvarligen åsidosatt honom såsom förare åliggande förpliktelser eller varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar, eller har förare eljest ådagalagt sådana egenskaper, att han icke vidare bör betros med att innehava körkort, skall länsstyrelse, som utfärdat körkortet, efter nöjaktig utredning återkalla detsamma. Vid sådan utredning må avseende icke fästas vid förseelse, vilken antecknats i det i 20 § 3 mom. omnämnda körkortsregistret mer än två år före begäendet av den förseelse, som giver anledning till att frågan om körkortets återkallelse upptages till prövning. Är fråga om straffbelagd förseelse, må återkallelse av körkort på grund av denna förseelse icke äga rum, förrän frågan om straff för förseelsen blivit genom domstols laga kraft ägande utslag avgjord, där länsstyrelsen ej finner uppenbart, att föraren är olämplig att föra motorfordon. Äro omständigheterna av den beskaffenhet, att anledning är att antaga, att föraren skall, utan att återkallelse av körkortet sker, låta sig rättas, och är ej fråga om förare, som vid färd med motorfordon varit så påverkad av starka drycker som ovan angives, må varning i stället meddelas. — — —

Om förares förmåga att föra motorfordon blivit så väsentligt nedsatt genom sjukdom, skada eller dylikt, att han ur trafiksäkerhetssynpunkt icke vidare bör betros med att föra motorfordon, skall körkortet återkallas. Finnes grundad anledning till antagande att förhållande, som nyss sagts, föreligger, äger länsstyrelsen tillhålla föraren att inom viss tid förete nytt läkarintyg vid äventyr att körkortet eljest återkallas.

Uppstår fråga om återkallelse av körkort och föreligga därvid sådana omständigheter, att föraren uppenbarligen måste anses olämplig att föra motorfordon, må länsstyrelsen, redan innan slutligt beslut om återkallelse fattas, återkalla körkortet i avvaktan på nämnda beslut. Vid frågans slutliga prövning skall hänsyn tagas till den tid, körkortet på grund av sådant förordnande varit återkallat. — — —

Där återkallelse skett, åligger det föraren att efter anmaning överlämna körkortet till länsstyrelsen.

Varder, efter anförda besvär, beslutet om återkallelsen upphävt, skall körkortet återställas till föraren.

Varning må ej överklagas.

Det i motionerna I: 16 och II: 23 framlagda förslaget skiljer sig från gällande stadgande därutinnan, att texten i 1936 års förordning »i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende allvarligt åsidosatt honom såsom förare åliggande förpliktelser eller» samt »eller har förare eljest ådagalagt sådana egenskaper, att han icke vidare bör betros med att innehava körkort» utbytt mot texten »eller eljest ådagalagt grov vårdslöshet eller uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom».

Till belysning av *förutsättningarna för återkallelse* torde följande redogörelse böra lämnas.

Enligt § 15 mom. 3 i 1923 års motorfordonsförordning skulle körkort återkallas, om förare vid färd med automobil gjort sig skyldig till *grov vårdslöshet eller varit berusad eller eljest sådana förhållanden föreläge, att föraren måste anses olämplig att föra automobil.*

1927 års motorfordonssakkunniga yttrade i sitt betänkande med förslag till förordning om motorfordon m. m. om återkallande av körkort bl. a. följande, varom delvis erinrats i nu ifrågavarande motionerna I: 16 och II: 23:

Enligt svensk lagstiftning är återkallelse av körkort icke att betrakta som ett straff, utan som en preventivåtgärd som vidtages för att skydda medborgarna emot den som visat sig farlig för den allmänna säkerheten. Indragning av körkort innebär för den, som drabbas därav, ett allvarligt intrång i hans medborgerliga rättigheter och — när det gäller en yrkeschaufför — ett avsevärt försämrande av hans förvärvsmöjligheter. Under dylika förhållanden bör uppenbarligen återkallelse av körkort icke verkställas utan noggrann prövning från myndigheternas sida och endast då en persons »farlighet» som förare blivit till fullo ådagalagd.

Att den förare, som vid färd med automobil befinnes så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar, måste anses farlig för andras säkerhet och förty bör berövas rätten att föra automobil är redan sagt.

Trafiken med motorfordon är numera omgärdad med åtskilliga säkerhets- och ordningsföreskrifter, vilkas överträdande torde innebära ringa eller ingen fara för det allmänna. Å vissa håll synes emellertid utvecklingen gå i den riktning, att även överträdelse av sådana mindre viktiga trafikföreskrifter och ordningsbestämmelser, åtminstone vid upprepad förseelse, kan för den felande medföra återkallelse av körkort. Dylika förseelser böra givetvis åtföljas av bestraffning, men någon anledning att därjämte vidtaga den skyddsåtgärd, som indragning av körkort avser att utgöra, torde ej föreligga, eller med andra ord förseelserna ådagalägga ej, att vederbörande saknar de egenskaper, som måste förefinnas för att samhället skall kunna betros honom att föra automobil. Endast när förare i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende åsidosatt honom såsom förare åliggande förpliktelser synes körkortsindragning böra ifrågakomma. Ej heller då bör återkallelse vara obligatorisk. En ytterligare förutsättning härför bör enligt de sakkunnigas mening vara, att förseelsen är av allvarligare karaktär. — —

Att uttömmande ange i vilka fall körkortsindragning bör ifrågakomma, torde ej vara möjligt. Givetvis bör återkallelse kunna ifrågakomma, då t. ex. förare gjort sig skyldig till upprepade fylleriförseelser utan att dessa skett i samband med färd med motorfordon.

I anslutning till vad de sakkunniga föreslagit utformades i 15 § 3 mom. i 1930 års motorfordonsförordning återkallelseinstitutet — i vad detsamma i detta sammanhang är av intresse — på det sätt, att körkort skulle återkallas, om förare vid färd med automobil *i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende allvarligen åsidosatt honom såsom förare åliggande förpliktelser eller varit så påverkad av starka drycker, att han kunde antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar, eller om förare eljest ådagalagt sådana egenskaper, att han icke borde betros att föra automobil.* Varning kunde

emellertid meddelas i stället för återkallelse, om det fanns anledning antaga, att föraren skulle låta sig rättas utan att återkallelse av körkortet skedde. Dock kunde varning i stället för återkallelse ej meddelas den, som vid färd med automobil varit så påverkad av starka drycker som ovan sagts.

Såsom framgår av den å sid. 13 i detta utlåtande återgivna författningstexten ha i 1936 års motorfordonsförordning förutsättningarna för återkallelse av körkort utformats i nära anslutning till motsvarande stadganden i 1930 års förordning.

I fråga om den gällande motorfordonsförordningens närmaste förhistoria skola i detta sammanhang några upplysningar lämnas.

1934 års vägtrafiksakkunniga, vars betänkande med förslag till motorfordonsförordning och vägtrafikstadga m. m. legat till grund för 1936 års trafiklagstiftning i dessa ämnen, hade förordat, att bestämmelsen i 1930 års förordning, enligt vilken körkort skulle indragas, då förare ådagalagt sådana egenskaper, att han icke borde betros med att föra automobil, skulle kompletteras sålunda, att dylika egenskaper skulle hava ådagalagts genom allvarlig förseelse. De sakkunniga anförde, att förseelser mot mindre viktiga trafikföreskrifter och ordningsbestämmelser, vilkas överträdande icke innebure någon fara för det allmänna, icke borde föranleda indragning av körkort. Sådana förseelser borde, sade de sakkunniga, uppenbarligen beläggas med straffansvar, men däremot syntes i regel icke finnas skäl att tillgripa en skyddsåtgärd av den vittgående art, som en körkortsindragning innebure.

De sakkunniga förklarade, att de icke kunde ansluta sig till de synpunkter, varåt överståthållarämbetet givit uttryck i en skrivelse den 2 januari 1935 till Kungl. Maj:t med hemställan om sådan ändrad avfattning av bestämmelserna angående körkort, att ett effektivt ingripande mot olämpliga motorfordonsförare genom återkallande av körkort eller förvägrande av nytt körkort icke omöjliggjordes för vederbörande myndigheter. Överståthållarämbetet hade i nämnda skrivelse, bland annat, hänvisat till ett fall, där en person under de senaste åtta åren gjort sig skyldig till ett tjugufemtal förseelser, huvudsakligen mot parkeringsföreskrifterna, och enligt polismyndigheternas uppfattning därigenom klart ådagalagt sin avsikt att i berörda hänseenden icke ställa sig gällande bestämmelser till efterrättelse. Det för personen i fråga utfärdade körkortet hade därför återkallats. Emellertid hade beslutet därom blivit upphävt av Kungl. Maj:t i regeringsrätten.

I proposition nr 213 till 1936 års riksdag yttrade föredragande departementschefen, statsrådet Leo:

De sakkunnigas förslag, att för återkallelse av körkort icke skall kunna åberopas körkortshavarens olämpliga egenskaper, därest ej dessa ådagalagts genom allvarlig förseelse, har mött invändningar från många håll. För min del kan jag ej heller ansluta mig till detta förslag. Enligt min mening bör en person, som genom upprepade förseelser klart ådagalägger sin bristande vilja att ställa sig till efterrättelse för motorfordonsförare i trafikens eller

trafiksäkerhetens intresse utfärdade bestämmelser, ej få innehava körkort, även om icke förseelserna var för sig kunna betecknas såsom allvarliga. För att trygga en dylik tolkning av de nuvarande bestämmelserna har jag låtit vidtaga en mindre jämkning av desamma.

Den åsyftade jämkningen innebar, att den då gällande texten »icke bör betros att föra automobil» utbyts mot texten »icke vidare bör betros med att innehava körkort».

Departementschefen yttrade vidare bl. a.:

I detta sammanhang anser jag mig böra erinra om att enligt nuvarande bestämmelser, vilka i denna del föreslagits bibehållna i oförändrad lydelse, varning må äga rum i stället för återkallelse av körkort, i de fall, då försumlig förare kan antagas låta sig därav rättas och förseelsen ej avser onykterhet vid ratten. Med hänsyn till de svåra ekonomiska konsekvenser, som körkortsindragning kan medföra för särskilt en yrkeschaufför, synes ur humanitär synpunkt varning böra komma till användning i stället för körkortsindragning i alla de fall, då vederbörande myndighet finner författningens syftemål kunna uppnås även med dylik disciplinär åtgärd.

I motionerna I: 361 av herr Nylander m. fl., II: 696 av herr Aronson m. fl. och II: 723 av herr Jeppsson m. fl. förordades de sakkunnigas förslag i förevarande hänseende.

Andra lagutskottet anslöt sig i sitt utlåtande nr 55 över propositionen till departementschefens uppfattning. Fyra reservanter ansågo emellertid, att i den av Kungl. Maj:t föreslagna texten »eller har förare eljest ådagalagt sådana egenskaper» borde efter ordet »eljest» inskjutas orden »genom allvarlig förseelse». Riksdagen biträdde utskottets mening.

I 1936 års motorfordonsförordning upptogs ett av 1934 års vägtrafiksak-kunniga i 21 § 1 mom. föreslaget stadgande, att vid utredning angående återkallelse av körkort avseende icke finge fästas vid förseelse, vilken antecknats i körkortsregistret mer än två år före begäendet av den förseelse, som givit anledning till att frågan om körkortets återkallelse upptagits till prövning.

Vid 1936 års riksdag hemställdes i motionen II: 722 av herrar Andersson i Igelboda och Andersson i Rasjön, att riksdagen ville i sitt yttrande över propositionen anhålla, att i förordningen icke måtte stadgas någon preskriptionstid i fråga om förseelser, vilka berörde motorfordonsförarens nykterhetsförhållanden.

Andra lagutskottet, vars yttrande i denna del godkändes av riksdagen, anförde i denna fråga:

Enligt utskottets mening är det av synnerlig betydelse, att länsstyrelse vid fråga om återkallelse av körkort särskilt beaktar, om vederbörande på grund av alkoholmissbruk kan anses olämplig att föra motorfordon. Tillräcklig ledning vid länsstyrelsernas överväganden av dylika spörsmål torde kunna hämtas ur uppgifter om förarens uppträdande under de senast förflutna åren. Det torde vara obilligt, att förhållanden, som ligga längre tillbaka i tiden, även skola få inverka på bedömandet. Det måste därför anses skäligt, att, såsom föreslagits i propositionen, avseende icke må fästas vid förseelse, vilken antecknats i registret mer än två år före begäendet av den förse-

else, som giver anledning till att frågan om körkortets återkallelse upptages till prövning. Utskottet kan således icke förorda det i motionen II: 722 framställda yrkandet.

I motionerna I: 16 och II: 23 framhålles bl. a.:

Därest rätten till körkortsindragning varit begränsad till de fall, då förare i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende allvarligen åsidosatt sina förpliktelser, hade däremot från förarekårens sida icke varit något att erinra. Lagstiftaren torde icke heller ha åsyftat att medgiva något undantag från ifrågavarande förutsättning för det fall att indragningen sker på grund av att förare »eljest ådagalagt sådana egenskaper att han icke bör betros med att innehava körkort». I varje fall finns i de sakkunnigas betänkande intet som helst stöd för en sådan tolkning av bestämmelsen. Emellertid har länsstyrelsernas praxis i fråga om körkortsindragningar icke fasthållit vid ifrågavarande av de sakkunniga angivna principer utan ansluter tvärtom nära till den tidigare praxis, vilken av de sakkunniga påtalades. Att körkortsindragning sker i sådana fall, då föraren varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej ha ägt nödigt herravälde över sina handlingar, är helt naturligt, och däremot ha vi givetvis intet att erinra. Icke heller kan rimligen något vara att invända mot körkortsindragning i andra fall, där förarens farlighet för den allmänna säkerheten, såsom av de sakkunniga förutsattes skola ske, blivit till fullo ådagalagd. Såväl för den tjänsteställde chauffören som för yrkesutövare, som i sin verksamhet är hänvisad till att föra bil, måste det emellertid framstå såsom i hög grad orimligt och obilligt att återkallelse av körkort vidtages redan på grund av rena ordningsföreseelser eller andra bagatellföreseelser, såsom lindrigare kollisioner, parkeringsföreseelser, underlåtenhet att giva körriktningstecken, försummelse i fråga om skatte- eller premiebetalning, försummelse av anmälningskyldighet o. d. Emellertid synes praxis, i varje fall vid upprepande eller sammanträffande av dylika föreseelser, anse förutsättningar föreligga för återkallelse.

Enligt vår mening bör det icke ifrågakomma, att körkort indrages i andra fall än då föraren ådagalagt grov vårdslöshet vid framförandet av motorfordon, med därmed förbunden risk för andras liv eller egendom.

I det nyligen utkomna första häftet av »Förvaltningsrättslig tidskrift» återfinnes en uppsats om nyare praxis i regeringsrätten i fråga om indragning av körkort. Till vissa uppgifter i denna uppsats återkommer utskottet i sitt yttrande nedan.

I fråga om den omfattning, i vilken återkallelser av körkort äga rum, samt orsakerna till körkortsindragningarna får utskottet hänvisa till nedanstående tabell. Uppgifterna äro hämtade, beträffande åren 1924—1928 från en av 1927 års motorfordons-sakkunniga gjord utredning och beträffande åren 1929—1936 från av Motorförarnas helnykterhetsförbund verkställda undersökningar.

Antalet av länsstyrelserna och överståthållarämbetet under nedanstående år fattade beslut, varigenom meddelade körkort återkallats.

	På grund av onykterhet vid färd med motorfordon		På grund av onykterhet utan samband med sådan färd		Av annan anledning		Summa
	Förare i yrkesmässig trafik	Andra förare	Förare i yrkesmässig trafik	Andra förare	Förare i yrkesmässig trafik	Andra förare	
1924	113	296	8	25	53	161	656
1925	192	476	8	26	81	204	987
1926	193	643	8	20	117	246	1,227
1927	249	787	7	44	77	272	1,436
1928	238	886	33	91	60	181	1,489
1929	319	1,146	32	132	62	226	1,917
1930	382	1,303	27	169	100	277	2,258
1931	354	1.182	30	138	125	310	2,139
1932	414	1.172	37	155	112	342	2,232
1933	363	1,063	50	207	137	264	2,084
1934	359	1,016	54	156	162	349	2,096
1935	288	720	38	179	169	323	1,717
1936	275	718	40	157	156	308	1,654

Av denna tabell framgår, att under tioårsperioden 1924—1933 hade av 16,425 indragna körkort 13,018 eller omkring 79 % av hela antalet återkallats på grund av förarens onykterhet. Beträffande de under treårsperioden 1934—1936 verkställda körkortsindragningarna, sammanlagt utgörande 5,467, var onykterhet den påtagliga anledningen till sammanlagt 4,000 indragningar eller omkring 73 % av samtliga.

Enligt den *danska* lagen den 1 juli 1927 om motorfordon skall rätten att vara eller bli förare för viss tid, dock ej under 6 mån., eller för alltid fråntagas en person, som fört motorfordon och därvid på grund av förtäring av spritdrycker varit ur stånd att föra fordonet på ett betryggande sätt. Vid särskilt förmildrande omständigheter kan emellertid ett dylikt fråntagande underlåtas, såframt vederbörande icke tidigare blivit dömd för enahanda förseelse eller eljest för grövre åsidosättande av honom i egenskap av förare åliggande förpliktelser. Fråntagande av rätten att vara eller bli förare kan även äga rum, när en person vid förande av motorfordon gjort sig skyldig till grov vårdslöshet eller om det eljest på grund av beskaffenheten av en förseelse samt vad i övrigt blivit upplyst om den tilltalades egenskaper såsom förare av motorfordon befinnes olämpligt ur trafiksäkerhetssynpunkt, att han anförtros rätt att föra motorfordon.

Enligt den *norska* lagen den 20 februari 1926 om motorfordon kan den som under de tre senaste åren straffats för fylleri icke erhålla körkort. Polismyndighet äger för viss tid eller för alltid indraga en förarens körkort, om denne blivit ådömd straff för överträdelse av motorfordons- eller rusdryckslagstiftningen, strafflagen eller annan lag eller föreskrift som utfärdats med stöd av lag. Dylik indragning må ske även när föraren av andra orsaker kan antagas vara olämplig att föra motorfordon, i synnerhet när det kan antagas, att han icke längre är pålitlig och nykter eller eljest saknar de egenskaper, som äro nödvändiga för en förare.

I den *finska* förordningen den 30 december 1937 om trafik med motorfordon anges som villkor för körkorts erhållande bl. a., att sökanden är känd som nykter och ordentlig samt att han icke dömts till straff för förande av automobil i berusat eller av starka drycker påverkat tillstånd. Körkort skall helt och hållet återkallas bl. a., om förare genom lagakraftvunnet utslag dömts till ansvar för framförande av motorfordon i sådant tillstånd. Har förare annorledes än vad nu sagts överträtt lagstiftningen om trafik med motorfordon eller med stöd därav meddelade föreskrifter eller bestämmelser i den allmänna trafikstadgan, kan hans körkort återkallas för viss tid eller helt och hållet. Körkortet skall vidare återkallas, om mot föraren yppats vissa omständigheter, som utgöra hinder för erhållande av körkort såsom exempelvis onyktert leverne.

Såsom framgår av utskottets redogörelse kan ett körkort återkallas, bland annat, då förare i något för trafiksäkerheten väsentligt hänseende allvarligen åsidosatt honom såsom förare åliggande förpliktelser eller eljest ådagalagt sådana egenskaper, att han icke vidare bör betros med att innehava körkort. Återkallelse av körkort på grund av en straffbelagd förseelse må icke äga rum, förrän frågan om straff för förseelsen blivit avgjord genom domstols laga kraft ägande utslag, såvitt ej länsstyrelsen finner uppenbart, att föraren är olämplig att föra motorfordon. Varning må användas i stället för återkallelse, då det finnes anledning antaga, att föraren skall låta sig rättas utan indragning av körkort, dock ej i fråga om förare, som vid färd med motorfordon varit påverkad av starka drycker.

Återkallelse av körkort är enligt svensk rätt icke att betrakta som ett straff utan som en preventiv åtgärd för att skydda allmänheten mot olämpliga förare. Under sådana omständigheter bör givetvis ej en körkortsindragning ifrågakomma, förrän förarens olämplighet blivit till fullo konstaterad. Såsom framgår av redogörelsen ovan uttalade vederbörande departementschef i proposition till 1936 års riksdag med förslag till motorfordonsförordning m. m., att en person, som genom upprepade förseelser klart ådagalagt sin bristande vilja att ställa sig till efterrättelse för motorfordonsförare i trafikens eller trafiksäkerhetens intresse utfärdade bestämmelser, ej borde få innehava körkort, även om förseelserna var för sig icke kunde betecknas såsom allvarliga. Riksdagen anslöt sig till denna departementschefens upp-

Utskottet.

fattning. Mindre allvarliga trafikförseelser böra följaktligen icke annat än i rena undantagsfall föranleda återkallelse av körkort. Varken motorfordonsförordningen eller dess förarbeten giva något stöd för uppfattningen, att körkort skulle kunna indragas på grund av enstaka, ur trafiksäkerhets-synpunkt obetydliga överträdelser av trafikföreskrifter.

Utskottet vill vidare erinra om departementschefens uttalande i nämnda proposition, att med hänsyn till de svåra konsekvenser, som en körkortsindragning kunde medföra för särskilt en yrkeschaufför, syntes ur humanitär synpunkt varning böra komma till användning i stället för körkortsindragning i alla de fall, då vederbörande myndighet funne författningens syftemål kunna uppnås även med dylik disciplinär åtgärd.

Enligt utskottets mening kunna icke befogade erinringar göras mot den utformning, återkallelseinstitutet sålunda erhållit i 1936 års motorfordonsförordning. De i motionerna I: 16 och II: 23 påtalade förhållandena hänföra sig mera till författningens tillämpning än till dess ordalydelse.

En viss ojämnhet torde utmärka de särskilda länsstyrelsernas praxis i fråga om återkallelse av körkort, ehuru bristen på en offentlig statistik rörande orsakerna till körkortsindragningarna icke gör det möjligt att närmare belysa detta förhållande.

En i görligaste mån enhetlig rättstillämpning från länsstyrelsernas sida är givetvis i hög grad önskvärd. I den i redogörelsen omnämnda uppsatsen i »Förvaltningsrättslig tidskrift» om nyare praxis i regeringsrätten i fråga om indragning av körkort ha på tal om annan trafikförseelse än bilfylleri understrukits svårigheterna att angiva några regler för indragning av körkort på grund av dessa slag av förseelser. I uppsatsen framhålles, att bilovarsamhet torde i allmänhet medföra 2 à 4 mån. indragning. Ett lindrigt fall av ovarsamhet brukade endast i förening med andra förseelser föranleda körkortsindragning. Mera sällan föranledde rena ordningsförseelser återkallelse. Så hade regeringsrätten exempelvis under 1934 i ett fall upphävt en körkortsindragning på 4 mån., vilken förorsakats av 4 parkeringsförseelser efter erhållen varning. Genom sina beslut, vilka bringas till vederbörande länsstyrelses kännedom, främjar regeringsrätten givetvis likformighet i rättstillämpningen. Det torde finnas anledning förvänta, att genom regeringsrättens prejudicerande verksamhet större enhetlighet i länsstyrelsernas avgöranden skall komma till stånd.

Utskottet vill i detta sammanhang i anslutning till departementschefens ovan återgivna yttranden såsom sin uppfattning uttala, att varningsinstitutet bör i görligaste mån komma till användning i stället för återkallelse med hänsyn till körkortsindragningens många gånger förödande ekonomiska konsekvenser.

Med hänsyn till vad sålunda anförts och då utskottet förutsätter, att Kungl. Maj:t med uppmärksamhet följer länsstyrelsernas handhavande av återkallelse- och varningsinstitutet, har utskottet icke funnit tillräckliga skäl föreligga att i anledning av motionerna I: 16 och II: 23 göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

I den mån motionerna I: 177 och II: 329 få anses röra de förhållanden, som kunna föranleda återkallelse av körkort, har utskottet funnit motiven icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd.

D. Betydelsen av laga kraft ägande utslag rörande straffbelagd förseelse vid prövning av fråga om återkallelse av körkort på grund av förseelsen.

Såsom framgår av den å sid. 13 återgivna lagtexten må enligt *gällande motorfordonsförordning* återkallelse av körkort på grund av straffbelagd förseelse icke äga rum, förrän frågan om straff för förseelsen blivit genom domstols laga kraft ägande utslag avgjord, såvitt länsstyrelsen ej finner uppenbart, att föraren är olämplig att föra motorfordon.

I motionen II: 329 uttalas (sid. 6):

Som en svaghet i den svenska lagstiftningen torde man få beteckna den allmänna bestämmelsen i fråga om indragning av körkort, som stadgar: Är fråga om straffbelagd förseelse, må återkallelse av körkort på grund av denna förseelse icke äga rum, förrän frågan om straff för förseelsen blivit genom domstols laga kraft ägande utslag avgjord.

1934 års vägtrafiksakkunniga ansågo, att körkort icke skulle kunna återkallas med anledning av en förarens förseelse, innan domstol meddelat utslag rörande straff för förseelsen och utslaget vunnit laga kraft. De sakkunniga hava till stöd härför anfört:

Om en länsstyrelse erhållit kännedom om att en förare gjort sig skyldig till viss förseelse och på grund härav beslutat att indraga förarens körkort men domstolen sedermera fritager föraren från ansvar, kan det, på sätt även påpekats från olika håll, ofta vara för sent för föraren att ernå ändring i körkortsindragningen, och kan föraren sålunda utan skuld bliva underkastad återkallelse av körkortet med ty åtföljande ekonomiska eller andra konsekvenser. Det synes lämpligare, att länsstyrelsen avvaktar, att domstols lagakraftägande utslag föreligger, innan länsstyrelsen meddelar slutligt beslut om indragning av körkortet. Däremot bör länsstyrelsen kunna i avbidan på domstolens lagakraftägande utslag indraga körkortet tills vidare.

De sakkunniga hade i sitt författningsförslag i 21 § 1 mom. andra punkten upptagit texten: »ej heller må därvid hänsyn tagas till förseelse, innan domstols utslag rörande straff för förseelsen vunnit laga kraft».

Föredragande departementschefen anförde i propositionen nr 55 till 1936 års riksdag:

Jag anser mig kunna giva min anslutning till den princip, som ligger bakom de sakkunnigas förslag, att vid utredning för ifrågasatt återkallelse av körkort avseende ej skall fästas vid förseelse, innan domstols utslag rörande straff för förseelsen vunnit laga kraft. I syfte att undvika de i några yttranden påpekade olägenheter, som den av de sakkunniga föreslagna formuleringen under vissa förhållanden kan medföra, har jag likväl låtit avfatta bestämmelsen så, att hänsyn till förseelse, som är belagd med straff, icke skall tagas, innan straff ådömts genom lagakraftvunnet utslag, där ej länsstyrelsen finner uppenbart, att föraren är olämplig att föra motorfor-

don. I sist angivna fall skall länsstyrelsen äga rätt att även slutligt återkalla vederbörandes körkort, oavsett att lagakraftvunnet utslag rörande förseelsen ej föreligger. Mot detta förslag kan invändas, att en person sålunda kan få sitt körkort återkallat på grund av förment förseelse, från vilken han sedermera av domstol frikännes. Då det för återkallelse av körkort i förevarande fall erfordras, att sådana omständigheter föreligga, att föraren uppenbarligen måste anses olämplig att föra motorfordon, torde emellertid nämnda invändning icke behöva tillmätas avgörande betydelse.

I *motionen II:723 av herr Jeppsson m. fl.* föreslogs under hänvisning till de sakkunnigas motiv, att stadgandet måtte avfattas i enlighet med de sakkunnigas förslag.

Riksdagen följde emellertid andra lagutskottets förslag att lämna det av Kungl. Maj:t föreslagna stadgandet utan erinran.

Utskottet.

Genom 1936 års motorfordonsförordning infördes i den svenska trafiklagstiftningen den bestämmelsen, att återkallelse av körkort icke må äga rum för en straffbelagd förseelse, innan domstols laga kraft ägande utslag rörande förseelsen föreligger, såvitt länsstyrelsen ej finner uppenbart, att föraren är olämplig att föra motorfordon. De skäl, som enligt den ovan lämnade redogörelsen ligga till grund för denna bestämmelse, anser utskottet fortfarande vara bärande. Enligt utskottets uppfattning har det icke visats, att detta stadgande medfört några olägenheter ur trafiksäkerhetssynpunkt. Under sådana förhållanden kan utskottet icke tillstyrka någon ändring i det samma.

E. Den tid, för vilken körkort kan indragas.

I *motionen II: 329* framhålles (sid. 8) behovet av skärpta bestämmelser i fråga om den tid, för vilken körkort kan indragas. I motionen ifrågasättes sådan ändring, att rattfylleri har till påföljd redan första gången indragning av körkort för minst ett år och vid upprepad förseelse under de närmaste fem åren indragning av körkortet för alltid.

Frågan om återkallelsetidens längd behandlas i 21 § 1 mom. i *1936 års motorfordonsförordning*, vilket stadgande i förevarande del är av följande lydelse:

Återkallas körkort, skall därvid förklaras, att föraren, sedan viss tid, minst två månader och högst två år, gått till ända, på ansökan hos länsstyrelsen i det län, som i 20 § 1 mom. sägs, äger få, om tiden angivits till ett år eller därunder, frågan om körkortets återbekommande och, om tiden angivits till över ett år, frågan om utfärdande av nytt körkort upptagen till prövning; dock skall beträffande förare, som vid färd med motorfordon varit så påverkad av starka drycker, som nyss sagts, tiden, efter vilken dylik prövning först må ske, bestämmas till minst sex månader.

Spörsmålet om återkallelsetidens längd har vid många tillfällen varit föremål för uppmärksamhet.

Enligt 1916 års *automobilförordning* kunde körkort återkallas för alltid, varemot sådan möjlighet saknades enligt 1923 och 1930 års *motorfordonsförordningar* och ej heller finnes enligt nu gällande *motorfordonsförordning*.

Såväl 1920 års *automobilsakkunniga*, 1927 års *motorfordonsakkunniga* och 1934 års *vägtrafiksakkunniga* som föredragande departementscheferna i propositionerna till 1923, 1930 och 1936 års riksdagar med förslag till *motorfordonsförordning* ha ställt sig avvisande till tanken att tillåta indragning av körkort för alltid.

I fråga om återkallelsetidens längd stadgades i § 15 mom. 3 i 1923 års *motorfordonsförordning*, att länsstyrelsen skulle vid återkallelse av körkort förklara, att länsstyrelsen ville, sedan viss tid, minst två månader och högst två år, gått till ända, på ansökan upptaga till prövning frågan om utfärdande av nytt körkort.

Vid 1930 års riksdag föreslog herr Albert Bergström i motionen I: 265, att förare vid vissa svårare förseelser skulle kunna frändömas sitt körkort för alltid. Motionen avstyrktes av andra lagutskottet (utlåtande nr 34), vars utlåtande godkändes av riksdagen.

I 1930 års *motorfordonsförordning* bibehölls bestämmelsen, att föraren skulle, sedan minst två månader och högst två år gått till ända efter körkorts återkallande, få frågan om utfärdande av nytt körkort upptagen till prövning, dock skulle beträffande förare, som vid färd med automobil varit så påverkad av alkohol, att han kunde antagas ej hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar, tiden, efter vilken dylik prövning först kunde ske, bestämmas till minst sex månader.

Vid 1934 års riksdag aktualiserades detta spörsmål på nytt.

I proposition nr 208 yttrade föredragande departementschefen i sammanhang med frågan om strängare straffbestämmelser för vissa förseelser vid förande av motorfordon:

Jag vill beröra av flera myndigheter väckta förslag, att, i stället för eller jämsides med straffskärpning, tiden för körkortsindragningen måtte beträffande den, som gjort sig skyldig till onykterhet vid framförande av motorfordon, avsevärt utsträckas. Ehuru jag delar den uppfattningen att berövandet av körkort är en naturlig reaktion mot en dylik förseelse, anser jag mig likväl icke för närvarande böra biträda förenämnda förslag. Det råder nämligen i fråga om tiden för körkortsindragningarna en viss ojämnhet i den praxis som tillämpas av de olika länsstyrelserna, och en ändring i föreslagen riktning skulle måhända i ändå högre grad komma att giva anledning till en icke önskvärd olikhet i tillämpningen av 15 § 3 mom. första stycket *motorfordonsförordningen*. Då innehavet av körkort därjämte är en förutsättning för stora grupper yrkesmän att vinna försörjning, anser jag, att den nu stadgade maximitiden för prövning av körkortsindragning, två år, icke bör utsträckas. Länsstyrelse bör givetvis vid prövningstidens utgång icke utfärda nytt körkort med mindre det av omständigheterna tydligt framgår, att sökanden finnes utan fara för trafiksäkerheten eller eljest åter kunna anförtros rätten att föra motorfordon.

I en motion, I: 320, av herr Bergström hemställdes, att riksdagen måtte föreslå sådan ändring i nämnda proposition, att för *motorfordonsförare*, som

gjort sig skyldig till brott mot 2 § i den föreslagna lagen om straff för vissa brott vid förande av motorfordon, körkort kunde återkallas för alltid.

Andra lagutskottet anslöt sig i sitt utlåtande nr 35 över propositionen till departementschefens uttalande. Tre reservanter förordade emellertid, att bestämmelsen om en maximitid av två år för indragning av körkort skulle utgå samt att minimitiden för indragning av körkort på grund av onykterhet vid rätten borde utsträckas från sex månader till ett år.

Riksdagen godkände utskottets utlåtande.

I 1936 års motorfordonsförordning hava bestämmelserna om återkallelsetiderna upptagits från 1930 års förordning med oförändrat innehåll.

Enligt norsk, dansk och finsk trafiklagstiftning kan körkort återkallas för viss tid eller för alltid.

Den norska lagen om motorfordon föreskriver, att körkort skall indragas på minst ett år, om föraren ådömts straff för förande av motorfordon i av starka drycker påverkat tillstånd. Har föraren tidigare under de sistförflutna fem åren blivit dömd för förseelse av samma art, skall körkortet indragas för alltid.

Den danska lagen om motorfordon stadgar, att körkortet skall återkallas för minst sex månader, om föraren av ett motorfordon på grund av spritförtäring icke varit i stånd att föra fordonet på ett betryggande sätt.

Enligt den finska förordningen om trafik med motorfordon skall körkortet återkallas för alltid, om föraren genom lagakraftvunnet utslag dömts till ansvar för framförande av motorfordon i berusat eller av starka drycker påverkat tillstånd.

Utskottet.

De i motionen framförda synpunkterna hava vid åtskilliga tillfällen varit föremål för statsmakternas övervägande. Utskottet anser, att det ej heller för närvarande föreligger skäl till ändring. Ifrågavarande spörsmål torde för övrigt icke äga den stora betydelse, som ofta synes tillerkännas det samma. Såsom föredragande departementschefen uttalat i sitt ovan återgivna yttrande i proposition till 1934 års riksdag bör en länsstyrelse givetvis vid provningstidens utgång icke återlämna körkort eller utfärda nytt körkort med mindre det av omständigheterna tydligt framgår, att sökanden finnes utan fara för trafiksäkerheten åter kunna anförtros rätten att föra motorfordon.

F. Vissa underrättelser från polismyndighet och nykterhetsnämnd till körkortsprovande myndighet.

Enligt 21 § 1 mom. i 1936 års motorfordonsförordning äger polismyndighet under vissa förutsättningar rätt att omhändertaga förares körkort i avbidan på beslut av länsstyrelse, huru med körkortet skall förfaras. Förutsätt-

ningarna för ett dylikt ingripande äro, att förare vid färd med motorfordon ådagalagt grov vårdslöshet eller visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom eller varit synbarligen överlastad av starka drycker eller till följd av sjukdom, skada eller dylikt uppenbarligen förlorat förmågan att föra motorfordon utan risk för liv eller egendom. Körkort, som sålunda omhändertagits, skall jämte redogörelse för de skäl, som föranlett omhändertagandet, inom 48 timmar insändas till länsstyrelse, på vars prövning frågan om körkortets återkallande ankommer. Det åligger länsstyrelsen att skyndsamt förordna, huruvida körkortet skall tillsvidare återkallas eller till föraren återställas. I avbidan på dylikt förordnande är föraren icke berättigad att föra motorfordon.

Med polismyndighet förstås i detta sammanhang, för Stockholm vederbörande poliskommissarie, för annan stad, där polismästare finnes, denne, för övriga städer stadsfiskal eller, om stadsfiskalen är befriad från all befattning med polisväsendet, den som närmast under polischefen har inseende över polisväsendet samt för landet polischefen i orten.

Denna bestämmelse infördes i 1930 års motorfordonsförordning genom en *kungl. förordning den 7 juni 1934*, sedan 1934 års riksdag lämnat ett i proposition nr 208 framfört förslag i ämnet utan erinran (se andra lagutskottets utlåtande nr 35).

I nämnda proposition anförde föredragande departementschefen, statsrådet Leo, till närmare belysning av stadgandet bl. a.:

Gentemot en begränsning av ifrågavarande befogenhet till visst högre polisbefäl kan måhända anföras, att då det direkta ingripandet mot förare, varom här är fråga, oftast företages av underordnade polismän, skulle möjligheten att omedelbart framtaga föraren hans körkort kunna bli skäligen illusorisk. Det är emellertid att antaga att i de flesta fall, då ett ingripande av ifrågavarande art sker, vederbörande förare av polismannen omedelbart inställes till förhör å polisstation eller landsfiskalskontor, varigenom polismannen erhåller möjlighet att komma i förbindelse med den som är behörig att förordna om körkortets omhändertagande.

Den tid inom vilken det skall åligga polismyndigheten att underställa vederbörande länsstyrelse den företagna åtgärden har föreslagits till 48 timmar. Mot förslaget i denna del har icke någon av de i ärendet hörda myndigheterna haft något att erinra och finner jag mig böra förorda detsamma. Bestämmelsen bör givetvis tolkas så att det skall åligga polismyndigheten att inom 48 timmar från det föraren framtogs körkortet hava till länsstyrelsen avsänt de föreskrivna handlingarna, d. v. s. körkortet jämte redogörelse för den vidtagna åtgärden. Denna redogörelse torde böra innefatta alla för sakens bedömande erforderliga upplysningar.

Enligt 21 § i 1936 års *vägtrafikstadga* äger polisman förbjuda den, som kan antagas vara så påverkad av starka drycker, att han icke äger nödigt herravälde över sina handlingar, att föra automobil, så ock, där förbudet icke efterkommes, hindra honom att föra automobilen. Det åligger polismannen att så snart ske kan om åtgärden underrätta sin närmaste överordnade.

Detta stadgande har med i huvudsak oförändrat innehåll hämtats från 1930 års motorfordonsförordning, där bestämmelsen infördes genom en för-

ordning av den 7 juni 1934 (proposition nr 208, andra lagutskottets utlåtande nr 35).

Utskottet vill i detta sammanhang erinra om den uppgiftsskyldighet, som enligt 21 § 4 mom. i 1936 motorfordonsförordning åligger domstol. Har nämligen en körkortsinnehavare ådömts straff för förseelse, begången vid förande av motorfordon eller traktortåg, eller för förseelse mot 18 kap. 15 § strafflagen, eller har eljest högre rätt meddelat utslag i mål, vari underrätt ådömt sådant straff, åligger det domstolen att ofördröjligen översända avskrift av utslaget jämte uppgift om numret å den dömdes körkort till den länsstyrelse, som utfärdat detsamma.

I *motionen II: 329* uttalas (sid. 7), att rationella åtgärder synas böra vidtagas *dels* för att polismyndighet inom 48 timmar rapporterar ej blott förare i överlastat tillstånd utan jämväl övriga i 21 § motorfordonsförordningen avsedda rattfyllerister, *dels ock* för att en snabbare rapportering i allmänhet än vad nu sker från polismyndighet till den körkortsprövande myndigheten kommer till stånd.

I motionen anföres bl. a.:

I fråga om indragning av körkort för förare av motorfordon och särskilt för sådan förare, som varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas ej äga nödigt herravälde över sina handlingar, föreligga i allmänhet icke några rationella bestämmelser till garanterande av den snabbhet, varmed vederbörandes förseelse med hänsyn till sakens natur bör inrapporteras till körkortsmyndigheten. Endast i 21 § 4 stycket motorfordonsförordningen stadgas, vad polisen beträffar, att, om förare ådagalagt *grov* vårdslöshet eller visat uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom eller varit synbarligen *överlastad* av starka drycker eller om förare till följd av sjukdom, skada eller dylikt uppenbarligen förlorat förmågan att föra motorfordon utan risk för liv eller egendom, polismyndighet äger omhändertaga körkortet i avbidan på beslut av länsstyrelse huru med körkortet skall förfaras. I sådant fall skall körkortet jämte redogörelse för de skäl, som föranlett omhändertagandet, inom 48 timmar insändas till den länsstyrelse, på vars prövning frågan om körkortets indragande ankommer.

Vidare gäller enligt 21 § vägtrafikstadgan, att polisman äger förbjuda den, som kan antagas vara påverkad av starka drycker, att föra automobil och motorcykel, så ock, där förbudet icke efterkommes, hindra honom att föra fordonet. I sådant fall åligger det polismannen att så snart ske kan om åtgärden underrätta sin närmaste överordnade.

Däremot saknas det, som sagt, varje bestämmelse, inom vilken tid denne har att rapportera saken till länsstyrelsen.

Avsaknaden av en dylik bestämmelse kunde visserligen anses vara utan större betydelse, då det nämligen borde ligga i sakens natur, att vederbörande polisbefäl skall finna sig uppfordrad att icke dröja med anmälan allt för länge.

Ty en anmälan till länsstyrelsen, som nämligen kan finna provisorisk indragning påkallad, vilken kommer flera månader efter förseelsens begående, gör en indragningsåtgärd, ju senare den inkommer, illusorisk.

Erfarenheten giver också vid handen, att det allt emellanåt förekommer, att rattfylleri icke snabbt och rationellt avrapporteras.

I *motionen II: 329* uttalas vidare (sid. 7), att åtgärder synas böra vidtagas för en snabbare rapportering från nykterhetsnämnd till körkortsprövande myndighet.

Enligt *alkoholistlagen* den 12 juni 1931 åligger det polis- och åklagarmyndighet att, när den erhållit kännedom om förhållande, som bör föranleda nykterhetsnämndens ingripande, ofördröjligen göra anmälan därom hos nämnden (10 §). Har nykterhetsnämnden genom anmälan eller eljest fått grundad anledning antaga, att någon, som vistas inom kommunen eller där äger hemortsrätt, är hemfallen åt alkoholmissbruk, varom talas i § 1 i lagen, skall nämnden skyndsamt föranstalta om undersökning samt söka inhämta noggrann kännedom om hans levnadsförhållanden och andra på fallets bedömande inverkan omständigheter (11 §). Framgår av nykterhetsnämndens undersökning, att den, om vilken är fråga, är hemfallen åt alkoholmissbruk, skall nämnden, där ej uppenbarligen utsikt saknas att utan tvång återföra honom till ett nyktert och ordentligt liv, vidtaga för hans rättelse lämpade hjälpåtgärder (13 §). Har någon, som är hemfallen åt alkoholmissbruk, icke genom hjälpåtgärd kunnat återföras till ett nyktert och ordentligt liv eller saknas eljest uppenbarligen utsikt att utan tvång återföra honom därtill, äger nykterhetsnämnden hos länsstyrelsen ansöka om förordnande, att han må intagas å allmän alkoholistanstalt (15 §). Även polismyndighet och enskilda kunna i vissa fall ansöka om dylikt förordnande (16 o. 17 §§). Göres ansökningen av nykterhetsnämnd eller polismyndighet, skall den innehålla fullständig redogörelse för den i ärendet företagna undersökningen och för de övriga åtgärder, som vidtagas (18 §). Länsstyrelsen äger förordna om intagande å alkoholistanstalt (24 o. 25 §§).

Av återkallelseinstitutets preventiva karaktär följer, att det är av stor vikt, att länsstyrelserna snarast erhålla kännedom om sådana förhållanden, vilka böra föranleda övervägande från länsstyrelsernas sida att återkalla körkort.

Utskottet.

Enligt gällande motorfordonsförordning föreligger skyldighet för polismyndighet, som omhändertagit körkort, att inom viss tid avge rapport härom till länsstyrelse. Förutsättningarna för omhändertagandet äro, såsom framgår av redogörelsen ovan, att föraren vid sin färd visat grov vårdslöshet eller uppenbar likgiltighet för andra människors liv eller egendom eller varit synbarligen överlastad av starka drycker eller till följd av sjukdom, skada eller dylikt uppenbarligen förlorat förmågan att föra motorfordon utan risk för liv eller egendom. I övrigt har ej i motorfordonsförordningen föreskrivits skyldighet för polismyndighet att till körkortsprövande myndighet inrapportera trafikförseelser. Åtskilliga polismyndigheter torde emellertid fästa länsstyrelsernas uppmärksamhet jämväl på andra förseelser än de ovan omförmälda.

En mera omfattande uppgiftsskyldighet har däremot ålagts domstolarna. Sålunda är domstol, som ådömt en körkortsinnehavare straff för förseelse, begången vid förande av motorfordon eller traktortåg, eller för fylleri, pliktig att ofördröjligen översända avskrift av utslaget till den länsstyrelse, som

utfärdat körkortet. Det torde ej sällan inträffa, att länsstyrelserna först genom domstolsutslag få kännedom om förhållanden, som långt tidigare i trafiksäkerhetens intresse bort föranleda en provisorisk eller definitiv indragning av körkort. Enligt utskottets mening synes här föreligga en brist i trafiklagstiftningen, och åtgärder torde böra övervägas i syfte att befordra en bättre kontakt mellan polismyndigheter och länsstyrelser. Omfattningen av den ifrågasatta ökade rapporteringsskyldigheten kan givetvis bliva föremål för delade meningar. Enligt utskottets uppfattning kan möjligen den lösningen tänkas, att åklagare, som beslutat åtal mot körkortsinnehavare för förseelse vid förande av motorfordon eller traktortåg eller för fylleri, skall vara pliktig att skicka rapport om förseelsen till den länsstyrelse, som utfärdat körkortet. Såsom ovan erinrats föreligger i motsvarande fall skyldighet för domstol att översända fällande utslag till vederbörande länsstyrelse.

Det torde vara en allmän uppfattning, att motorfordonsförarens förhållande till alkoholhaltiga drycker är en central fråga i trafiksäkerhetsproblemet. Det är därför av stor betydelse, att länsstyrelserna snarast erhålla kännedom om de fall, då körkortsinnehavare äro hemfallna åt alkoholmissbruk. Det föreligger för närvarande icke någon skyldighet för nykterhetsnämnd, vilken vidtagit åtgärder i anledning av körkortsinnehavares missbruk av alkoholhaltiga drycker, att rapportera fallet till den länsstyrelse, som utfärdat körkortet. Enligt utskottets mening tala starka skäl för införandet av en dylik anmälningsplikt åtminstone för det fall, att nykterhetsnämnden ansett sig böra vidtaga särskilda hjälptåtgärder för körkortsinnehavarens rättelse eller påkalla hans intagning å alkoholistanstalt.

På grund av vad sålunda anförts får utskottet föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t hemställa om utredning av frågan, huruvida ytterligare åtgärder böra vidtagas i syfte att snabbt bringa en körkortsinnehavares trafikförseelser och alkoholmissbruk till den körkortsprövande myndighetens kännedom.

G. Vissa underrättelser från länsstyrelser till polismyndighet och nykterhetsnämnd.

I *motionen II: 329* uttalas (sid. 7), att genom uttryckligt stadgande synes böra föreskrivas, att länsstyrelses beslut om varning, om indragning av körkort etc. skola utan uppskov delgivas underordnad polismyndighet ävensom, när det gäller rattfyllerister, vederbörande nykterhetsnämnd.

I anledning av detta uttalande torde böra erinras, att varning icke kan meddelas i stället för återkallelse, då förare gjort sig skyldig till rattfylleri.

Enligt 21 § 3 mom. i *1936 års motorfordonsförordning* skall genom länsstyrelsens försorg, på sätt Konungen förordnar, för rikets polismyndigheter kungöras beslut om återkallelse av körkort. Beslut, varigenom återkallelse av körkort, efter anförda besvär, upphävs eller ändrats eller varigenom, efter

återkallelse, förare återbekommit sitt körkort eller nytt körkort utfärdats för honom, skall på enahanda sätt kungöras.

Enligt kungl. kungörelsen den 19 februari 1937 angående körkort och trafikort skall kungörandet ske i tidningen »Polisunderrättelser».

Enligt 1930 års motorfordonsförordning skulle meddelande om de i nyssnämnda moment angivna besluten tillika intagas i tidning i orten.

I proposition nr 213 till 1936 års riksdag med förslag till motorfordonsförordning m. m. anförde föredragande departementschefen, att han ansett sig kunna utesluta stadgandet, att meddelande skulle intagas i ortstidning, enär detta förfarande icke syntes hava ett mot kostnaderna därför svarande värde. Det syntes departementschefen fullt tillräckligt, att besluten kungöras rikets polismyndigheter.

Detta uttalande lämnades av riksdagen utan erinran.

Däremot hemställdes i en motion, II: 722, av herrar Andersson i Igelboda och Andersson i Rasjön, att riksdagen ville i sitt yttrande över propositionen an hålla, att Kungl. Maj:t måtte i motorfordonsförordningen intaga stadgande därom, att länsstyrelse skall till kommunernas nykterhetsnämnder lämna underrättelse om beslut angående utfärdande av körkort samt återkallelse, återbekommande eller utfärdande av nytt körkort för inom respektive kommuner bosatta personer.

I motionen anfördes:

Ett mycket viktigt led i strävandena att förebygga trafikolyckor, orsakade av alkoholförtäring, är en fortlöpande kontroll av körkortsinnehavares nykterhetsförhållanden. Den kontroll av sådan art, som hittills förekommit, synes huvudsakligen hava grundats på till länsstyrelsernas körkortsregister av domstolarna inrapporterade fylleriförseelser. Denna kontroll torde emellertid hava en alltför begränsad räckvidd för att vara effektiv. Det synes därför vara naturligt, att den mera ingående kännedom om körkortsinnehavarnas nykterhetsförhållanden, som kommunernas nykterhetsnämnder kunna förvärva, tages i anspråk för denna kontroll. Det förekommer redan nu i viss utsträckning, att nykterhetsnämnderna till länsstyrelserna lämna underrättelse om fall av sådant alkoholmissbruk hos motorfordonsförare, som kan utgöra en fara ur trafiksäkerhetssynpunkt. Då det för sådant ändamål måste anses angeläget, att nykterhetsnämnderna äga kännedom om vilka personer inom kommunen som innehava körkort, synes det vara befogat, att åt länsstyrelserna uppdrages att lämna nykterhetsnämnderna uppgift om för vilka personer inom respektive kommuner körkort utfärdas, liksom uppgift om återkallelse, återbekommande eller utfärdande av nytt körkort.

Andra lagutskottet ansåg icke tillräckliga skäl hava förebragts för den ifrågasatta författningsändringen. Utskottets avstyrkande yttrande godkändes av riksdagen.

Enligt 37 § i kungl. förordningen den 14 juni 1917 angående försäljning av rusdrycker, vilken förordning upphör att gälla den 1 oktober 1938, skall underrätt, om någon genom utslag blivit sakfälld för fylleri eller för viss olov-

lig försäljning av rusdrycker eller för olovligt tillhandagående med anskaffande av rusdrycker, inom en vecka efter utslagets meddelande insända uppgift därom till hemortsbolaget för den som uppgiften avser. Om den tilltalade sakfällts först i högre instans, skall överrätt insända sådan uppgift. Motsvarande skyldighet för domstolarna att lämna meddelande till systembolagen föreligger även då fråga är om brott, som i allmänna strafflagen är belagt med straff, då domstolen funnit att brottet begåtts under inflytande av starka drycker.

I *kungl. förordningen den 18 juni 1937 angående försäljning av rusdrycker*, vilken träder i kraft den 1 oktober 1938, har icke upptagits någon motsvarande bestämmelse.

I det av 1928 års revision av rusdryckslagstiftningen den 23 oktober 1934 avgivna »Betänkande med förslag till spritdrycksförordning m. m.» (stat. off. utr. 1934: 39), vilket förslag ligger till grund för nyssnämnda förordning, hade föreslagits en »kungörelse angående meddelande av vissa uppgifter för utminuteringskontrollen». Enligt detta förslag skulle underrätt, som sakfällt någon för bl. a. fylleri, framförande av motorfordon under påverkan av alkoholhaltiga drycker eller annan straffbelagd handling begången medan den sakfällde varit påverkad av dylika drycker, vara pliktig att inom en vecka efter utslagets meddelande insända uppgift därom till den sakfälldes hemortsbolag. Uppgiftsskyldighet hade även i viss utsträckning föreslagits för överrätt.

Det torde finnas anledning förvänta, att 1937 års rusdryckslagstiftning kommer att kompletteras med en kungörelse om viss uppgiftsskyldighet för domstolarna.

Utskottet.

Beslut om återkallelse av körkort skola enligt gällande motorfordonsförordning kungöras för rikets polismyndigheter. Kungörandet sker genom tidningen »Polisunderrättelser». Att därutöver ålägga länsstyrelse att underrätta polismyndighet om meddelade varningar och om körkortsindragningar synes ej vara av behovet påkallat.

Frågan om skyldighet för länsstyrelse att lämna nykterhetsnämnd underrättelse om bl. a. återkallelse av körkort var föremål för övervägande vid 1936 års riksdag i anledning av en i ämnet väckt motion. Andra lagutskottet, vars yttrande i denna del godkändes av riksdagen, ansåg icke tillräckliga skäl hava förebragts för den då ifrågasatta författningsändringen.

Såsom framgår av utskottets redogörelse ovan å sid. 27 åligger det enligt 10 § alkoholistlagen polis- och åklagarmyndighet att, när den erhållit kännedom om förhållande, som bör föranleda nykterhetsnämndens ingripande, ofördröjligen göra anmälan därom hos nämnden. Härigenom torde vara tillfredsställande sörjt för att nykterhetsnämnderna erhålla kunskap om alkoholmissbruk hos motorfordonsförare av sådan omfattning, att ett ingripande från nämndens sida kan anses påkallat. Enligt utskottets uppfattning torde ett stadgande om skyldighet för länsstyrelse att delgiva nykter-

hetsnämnd beslut om indragning av körkort på grund av rattfylleri icke vare sig ur trafiksäkerhets- eller nykterhetssynpunkt innebära några påtagliga fördelar. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionen i förevarande del.

H. Ifrågasatta ändringar i lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin.

I nämnda lag stadgas, att om spritdrycker eller vin eller rusgivande ersättningsmedel därför påträffas hos person, som anhålles för fylleri, skall vad sålunda påträffats tagas i förvar av polismyndigheten och, där ansvar ådömes för fylleriförseelsen, dömas förverkat, såvida ej särskilda omständigheter föranleda till annat.

I *motionen II: 329* uttalas (sid. 8), *dels* att det synes välmotiverat, att lagen utsträcker att gälla jämväl berusad förare av lättviktsmotorcykel, *och dels* att anledning synes föreligga att låta lagen gälla även förare av motorfordon i egentlig bemärkelse, vilka äro till den grad påverkade av rusdrycker, att de kunna antagas sakna nödigt herravälde över sina handlingar.

I anledning av första delen i detta yttrande torde böra påpekas, att lagen är tillämplig å en av starka drycker *överlastad* förare av lättviktsmotorcykel.

I skrivelse till Kungl. Maj:t den 10 november 1937 har *Motorförarnas helnykterhetsförbund* hemställt om sådan ändring av 1924 års lag, att den måtte kunna vinna tillämpning jämväl i fråga om den som bryter mot 1934 års lag om straff för vissa brott vid förande av motorfordon eller som av polisman med stöd av 21 § i 1936 års vägtrafikstadga förbjudes att föra automobil.

Sedermera har *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* i skrivelse den 6 december 1937 till Kungl. Maj:t hemställt om åtgärder i samma riktning.

Ärendena äro beroende på Kungl. Maj:ts prövning.

Såsom framgår av den ovan lämnade redogörelsen är 1924 års lag tillämplig allenast å den som anhålles för »fylleri». I anledning härav torde böra nämnas, att Högsta domstolen i ett den 12 september 1936 meddelat utslag (se N. J. A. 1936: 417) enhälligt ansett, att den, som under förande av bil varit överlastad av starka drycker, skall dömas till straff jämlikt 1 § i 1934 års lag utan åberopande tillika av 18 kap. 15 § strafflagen.

Enligt utskottets mening tala starka skäl för att 1924 års lag angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin göres tillämplig jämväl å den som framfört motorfordon under det han varit så påverkad av starka drycker, att han kan antagas icke hava ägt nödigt herravälde över sina handlingar. Såsom framgår av utskottets redogörelse hava *Motorförarnas helnykterhetsförbund* och *Föreningen Sveriges stadsfiskaler* i slutet av föregående

Utskottet.

är gjort framställningar till Kungl. Maj:t i detta ämne. Enligt vad utskottet inhämtat har inom justitiedepartementet i anledning härav påbörjats vissa utredningsarbeten. Då sålunda förevarande spörsmål är föremål för Kungl. Maj:ts uppmärksamhet, har utskottet icke funnit anledning föreslå riksdagen att hos Kungl. Maj:t göra någon framställning i denna fråga. Utskottet kan därför icke tillstyrka motionen II: 329 i nu behandlad del.

I. Åtgärder till motverkande av motorfordonsförarens förplägande med rusdrycker.

I *motionen II: 329* uttalas (sid. 9 och 10), att även om man icke sträcker sig så långt, att man rent av vid straffansvar förpliktar föreståndare för utskänkningsställe till åtgärder, ägnade att förhindra berusad person att föra motorfordon, torde man med skäl kunna ifrågasätta förbud för betjäningen såväl att utskänka rusdrycker som att erbjuda utskänkning till den, om vilken betjäningen vet eller på goda grunder kan antaga, att han är i färd med att föra motorfordon. I motionen framhålles, att på sina håll ifrågasatts förbud även för enskilda personer att bjuda yrkeschaufförer på rusdrycker under eller inför en förestående färd med motorfordon.

Utskottet vill erinra om vissa stadganden i svensk lagstiftning av intresse i förevarande sammanhang.

Enligt 22 § i *kungl. förordningen den 11 juli 1919 ang. försäljning av pilsnerdricka* må pilsnerdricka icke försäljas eller utlämnas till den som synbarligen är berörd av alkoholhaltiga drycker. Ej heller må försäljning eller utlämning av pilsnerdricka äga rum, då det är uppenbart, att varan helt eller delvis är avsedd att användas i berusningssyfte. Överlastad person får ej utdrivas från utskänkningsställe, där han förtärt pilsnerdricka, eller lämnas utan vård.

I 59 § i *kungl. förordningen den 14 juni 1917 ang. försäljning av rusdrycker*, vilken förordning upphör att gälla den 1 oktober 1938, stadgas, att rusdrycker må å försäljningsställe icke utlämnas till den, som synbarligen är berörd av starka drycker. Ej heller må å utskänkningsställe rusdrycker utlämnas till den, som veterligen gjort sig känd för att missbruka sådana, eller till någon, som skäligen kan antagas ej hava fyllt 18 år. Överlastad person får ej utdrivas från utskänkningsställe, där han förtärt rusdrycker, eller lämnas utan vård.

Enligt 5 kap. 7 och 8 §§ i *kungl. förordningen den 18 juni 1937 ang. försäljning av rusdrycker*, vilken träder i kraft den 1 oktober 1938, får ej den som handhar utskänkning eller någon hos honom anställd söka förmå gäst att å utskänkningsstället inköpa rusdrycker. Utskänkning må ej äga rum till den som kan antagas ej hava fyllt aderton år. Ej heller må utskänkning äga rum till den som veterligen missbrukar starka drycker eller därav synbarligen är berörd.

Norsk och dansk lagstiftning innehålla vissa bestämmelser i förevarande ämne.

I den *norska* lagen den 16 juli 1936 om skyldighet för personer i viss ställning att avhålla sig från alkoholförtäring stadgas, att om någon, som har till yrke att driva hotell, gästgiveri, pensionatsverksamhet eller annan uthyrning av rum eller servering av mat och dryck, eller någon som är i tjänst hos sådan person medverkar till att det i lagen stadgade förbudet att använda alkohol (se ovan sid. 8) överträdes, skall han, därest medverkan sker under utövandet av sådan verksamhet, straffas med böter eller vid upprepade förseelser med böter eller fängelse i högst tre månader. Har den skyldige rätt till försäljning eller utskänkning av rusdrycker, skall han efter ett visst antal förseelser frändömas denna rätt. På samma sätt straffas den som medverkar till överträdelse av ifrågavarande förbud att använda alkohol, såframt medverkan består i överlåtelse (utskänkning) av rusdrycker mot eller utan vederlag.

Enligt den *danska* lagen om motorfordon gäller, att när en person på ett offentligt utskänkingsställe förtärt spritdrycker, och värden eller hans ställföreträdare vet eller med fog kan antaga, att han är förare av motorfordon, samt personen på grund av spritförtäringen icke är i stånd att föra sådant fordon på betryggande sätt, skall värden eller ställföreträdaren försöka att, eventuellt genom tillkallande av polis, förhindra, att personen i sådant tillstånd för eller försöker föra motorfordon. Underlåtenhet straffas med böter eller vid försvärande omständigheter med fängelse.

Såsom framgår av redogörelsen ovan hava i den svenska rusdryckslagstiftningen vissa bestämmelser meddelats i syfte att förebygga missbruk av spritdrycker. Sålunda stadgas i 1937 års förordning angående försäljning av rusdrycker, vilken förordning träder i kraft den 1 oktober 1938, att utskänkning icke må äga rum till den som veterligen missbrukar starka drycker eller är synbarligen berörd därav.

Utskottet.

- Utskottet anser det givetvis vara ett samhällsintresse av synnerlig vikt att främja nykterhet vid ratten. Utskottet är emellertid av den uppfattningen, att den av motionären ifrågasatta lagstiftningen knappast skulle vara ett lämpligt medel för att nå det avsedda syftet. Utskottet har icke funnit skäl föreligga för riksdagen att i förevarande ämne göra någon framställning till Kungl. Maj:t.

J. Övriga med motionerna I:177 och II:329 möjligen avsedda spörsmål.

I den mån motionerna I: 177 och II: 329 kunna anses röra andra spörsmål än dem, som behandlats under de föregående avdelningarna, har utskottet funnit motionerna icke böra föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Utskottet.

Utskottets hemställan.

Under åberopande av vad utskottet ovan anfört får utskottet hemställa,

Sid. 9¹.

A. beträffande frågan om alkoholförtäring före eller i samband med färd med annat motorfordon än lättviktsmotorcykel:

att motionerna I: 177 och II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

Sid. 12.

B. beträffande frågan om onykterhet vid förande av lättviktsmotorcykel:

att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

Sid. 19.

C. beträffande frågan om de omständigheter, som kunna föranleda återkallelse av körkort:

1. att motionerna I: 16 och II: 23 icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

2. att motionerna I: 177 och II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

Sid. 22.

D. beträffande frågan om betydelsen av laga kraft ägande utslag rörande straffbelagd förseelse vid prövning av fråga om återkallelse av körkort på grund av förseelsen:

att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

Sid. 24.

E. beträffande frågan om den tid, för vilken körkort kan indragas:

att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

Sid. 27.

F. beträffande frågan om vissa underrättelser från polismyndighet och nykterhetsnämnd till körkortsprövande myndighet:

1. att riksdagen, i anledning av motionen II: 329, måtte i skrivelse till Kungl. Maj:t anhålla, att Kungl. Maj:t ville låta verkställa utredning rörande lämpligheten att vidtaga ytterligare åtgärder med syfte att snabbt bringa en körkortsinnehavares trafikförseelser och alkoholmissbruk till den körkortsprövande myndighetens kännedom; samt

2. att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del, i den mån den icke blivit beaktad genom vad utskottet ovan hemställt, icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

Sid. 30.

G. beträffande frågan om vissa underrättelser från länsstyrelse till polismyndighet och nykterhetsnämnd:

¹ Hänvisning till den sida i detta utlåtande, där utskottets motivering återfinnes.

att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

H. beträffande frågan om ändringar i lagen den 20 juni 1924 angående förverkande i visst fall av spritdrycker och vin: Sid. 31.

att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd;

I. beträffande frågan om åtgärder till motverkande av motorfordonsförarens förplägande med rusdrycker: Sid. 33.

att motionen II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd; samt

J. beträffande övriga med motionerna I: 177 och II: 329 möjligen avsedda spörsmål: Sid. 33.

att motionerna I: 177 och II: 329 i nu ifrågavarande del icke måtte föranleda till någon riksdagens åtgärd.

Stockholm den 25 februari 1938.

På andra lagutskottets vägnar:

DAVID NORMAN.

Vid ärendets behandling hava närvarit:

från första kammaren: herrar *Norman*, *Linder*¹, *Tamm*, *Hagman*^{2*}, *P. Sandström*, *Heiding*, *Knut Petersson*, *Olof Carlsson** och *Sten*³;

från andra kammaren: herrar *Österström*^{4*}, *Skoglund*⁵, *Pettersson* i Hällbacken och *Sandström* i Härnösand, fru *Nordgren**, herrar *Hermansson*, *Thorell*⁶ och *Gardell**, fröken *Hesselgren*⁶ samt herr *Holm**.

¹ Ej närvarande vid behandlingen av punkten E.

² Närvarande endast vid behandlingen av punkterna A, B. och G.—J.

³ „ „ „ „ „ „ C.—F. „ „

⁴ „ „ „ „ „ „ A.—E.

⁵ „ „ „ „ „ „ A. och B.

⁶ „ „ „ „ „ „ F.—J.

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Särskilt yttrande

av herrar *Norman* och *Linder* samt fru *Nordgren* och fröken *Hesselgren* i anslutning till utskottets uttalande (sid. 30 och 31) under avdelningen G beträffande frågan om vissa underrättelser från länsstyrelse till polismyndighet och nykterhetsnämnd.

Enligt vår uppfattning tala beaktansvärda skäl för att länsstyrelse skall vara pliktig att underrätta vederbörande nykterhetsnämnd om återkallelser av körkort på grund av rattfylleri. En person, vilken fått sitt körkort indraget av dylik anledning, torde i vanliga fall komma att efter indragningstidens utgång ansöka om körkortets återbekommande, respektive utfärdande av nytt körkort. Då indragningstiden alltid måste utgöra minst sex månader, skall vid dylik ansökan företas av polismyndighet efter nykterhetsnämndens hörande utfärdat nykterhetsintyg. Med hänsyn härtill torde starka skäl tala för att nykterhetsnämnden redan från indragningstidens början har sin uppmärksamhet riktad på ifrågavarande person. — För en uppgiftsskyldighet från länsstyrelse till nykterhetsnämnd talar även en annan omständighet. Utskottet har under avdelningen F i sitt utlåtande ifrågasatt, att nykterhetsnämnd skall vara pliktig att till körkortsprövande länsstyrelse anmäla åtminstone de fall, då nämnden ansett sig böra vidtaga särskilda hjälpåtgärder för en åt alkoholmissbruk hemfallen körkortsinnehavares rättelse eller påkalla hans intagning å alkoholistanstalt. Enligt vår uppfattning synes det rimligt och riktigt, att nykterhetsnämnd, som gjort dylik anmälan, erhåller besked från länsstyrelsen om de åtgärder, vartill denna anmälan för-
anlett.

Då vi emellertid hava tagit för givet, att Kungl. Maj:t vid den av utskottet under avdelningen F förordade utredningen beaktar de av oss här ovan berörda frågorna, ha vi icke ansett erforderligt att reservationsvis hemställa, att riksdagen måtte hos Kungl. Maj:t anhålla om utredning jämväl rörande dessa spørsmål.